

INCA PRENSA REVISTA

NÚMERO 50

DESEMBRE 1998

Preu: 250 Pta.

Edita: Obra Cultural Balear
Delegació d'Inca

Presidenta: Mª Mercè Puig Viñeta

Direcció i coordinació:

Jaume Gual i Mora

Llorenç Massutí i Nicolau

Col·laboradors en aquest número:

Antoni Alorda i Vilarrubias

Maria Francesca Alorda Vilarrubias

Catalina Amer Vives

Antoni Balaguer

Andreu Caballero Romero

Pere Castelló Bergas

Guillem Coll Morro

Aina Ferrer Torrens

Pere Fiol i Tornila

Carme Lorente Gelabert

Pere Joan Llabrés i Martorell

Lluís Maicas Socias

Pere A. Massutí Ramis

Antoni Mateu Garau

Pere A. Mulet i Homs

Victòria Picó Aguiló

Maria Mercè Puig Viñeta

Esperança Ramis de Plandolit

Pere Rayó i Bennàssar

Antoni Rodríguez i Mir

Jaume Soler Capó

Lluís Torrent

Caterina Valriu Llinás

Fotografies:

Guillem Coll Morro

Sebastià Garcias Ramis

Arxiu de l'OCB

Publicitat i subscripcions:

Tel. 971.50.00.89 i 971.50.25.93

Redacció:

Vidal, 5 entresol

Apartat de correus 156

07300 - INCA

Dipòsit legal:

PM 451 - 1986

Imprimeix:

Gràfiques SIBA, S.L.

Enginyer Felicià Fuster, 21

Tel. 971.52.32.44 - Santa Margalida

*Els articles signats només expressen
l'opinió dels seus autors*

ÍNDEX

EDITORIAL	3
CINQUANTA NÚMEROS, NI UN MENYS	4
L'ESGLÉSIA DE SANT FRANCESC	5
TERRITORI I LLEGENDA (II): La primera proesa del Rei En Jaume	7
PASSEJANT PEL CARRER MAJOR	9
NACIONALITAT, PROVÍNCIA O TERRA INEXISTENT?	11
CRÒNIQUES DE TRÀNSIT	13
ELS EFECTES TERAPÈUTICS DEL TEATRE	14
EL TEMPS I JO	15
SANTA MARIA D'INCA, TRADICIÓ I ESPERANÇA D'UN POBLE	16
ADONAR-SE'N	18
L'ESPLAI A INCA	19
ENTREVISTA: <i>Miquel Àngel Raió i Martín, un inquer que s'obri pas en el món dels audiovisuals</i>	20
LES COMUNICACIONS	24
TEMPS DE CINEMA	26
PREMIS DE MAIG	27
DUNCAN MARTÍNEZ, campió de patinatge artístic	28
PRESENTACIÓ DE LA NOVEL·LA "ELS DIES" de Jaume Armengol	29
ANTONI MARTORELL, camí de l'or a les Olimpíades de Sidney	30
EL PRESTATGE DE L'ASE	30
DITADES DE MEL I ESPERONS	31
EL MÓN DEL VI	33
INFORMACIÓ LOCAL	35
CONCURSOS I CONVOCATÒRIES LITERÀRIES	36
RACÓ DE CUINA	37
L'AJUNTAMENT INFORMA	39
TEMPS ERA TEMPS	40

EDITORIAL

Era el mes de juny de 1986 quan aparegué el primer número d'INCA REVISTA. Avui podem dir que, malgrat alguns períodes d'interrupció, la revista ha aparegut trimestralment a la nostra ciutat i ha arribat a les llars del soci de l'OCB d'Inca.

Aquell juny de 1986 n'Antoni Armengol i Coll era el president de la delegació de l'OCB d'Inca; amb ell iniciarem l'aventura, tots els membres de la junta així com altres col·laboradors, en la redacció i confecció, supervisió lingüística, fotografia, administració, composició i maquetació de la nova criatura.

L'escrit de presentació de la publicació preguntava "*Per què l'Obra Cultural Balear d'Inca s'ha llençat al darrera d'aquesta aventura? Ben senzill. Des que desaparegué Raiguer, l'última revista inquera en català i arrel del II Congrés Internacional de la nostra llengua, l'OCB d'Inca assumí el deure i l'obligació de fer un esforç en aquest sentit*". Per això es feia una convidada "*a tots els inquers, independentment de la condició social, del sexe, de la llengua o de la ideologia, car a INCA REVISTA hi cap tot inquer que vulgui fer feina per al seu poble*".

És un moment propici, la celebració del cinquantenari, per fer una reflexió sobre els propòsits i intencions inicials i els objectius que s'han assolit. Dèiem, llavors, el que no volíem que fos la nostra publicació. INCA REVISTA "*... no vol ésser premsa sectària que serveixi interessos individuals, polítics o de grup ... no vol esdevenir quelcom vulgar, que embafi de fadesa, però tampoc no vol ésser culturalista... no vol ésser ambigua, conformista i rutinària... no vol ésser eina de divisió ...*" I afegíem "*el que sí vol ésser independent, objectiva, progressista, moderna, compromesa i mallorquina ... s'ofereix a la ciutat d'Inca oberta i escrita en la nostra llengua perquè tots, adés els inquers d'avior, adés els vinguts d'altres terres tenim el dret i el deure de saber-la*".

Creim sincerament que en tot moment hem intentat servir la nostra ciutat, no hem fet una revista vulgar, ens hem compromès en la defensa de la nostra llengua, en el coneixement de la nostra història inquera i del nostre patrimoni artístic. Però pensam que no hem arribat a la gent. Una publicació trimestral no pot aportar informació puntual i fresca dels esdeveniments quotidians, per això hem despertat poc interès en els nostres lectors i molt sovint la nostra publicació ha pecat de massa culturalista. Ho assumim i és cert, però tampoc hi volem renunciar.

El que sí vos podem assegurar, i creim que hi estau d'acord, que són molts els esforços i molta la feina de tots els que, en una època o altra, hem tirat endavant aquesta tasca.

A punt d'estrenar un nou mil·leni, immersos en les noves tecnologies, pensam que encara som útils i podem aportar a la nostra societat inquera els valors de sempre i que ens identifiquen com a comunitat gelosa de les seves arrels, però que s'engresca en el seu futur.

Pensam poder augmentar la nostra periodicitat de publicació, a ser possible bimensual, per tal d'agilitzar la informació. També avui posam a disposició de la ciutat d'Inca la nostra publicació, tots hi podeu col·laborar.

Posarem en marxa, i per això ens agradaria comptar amb tots vosaltres, una campanya de captació de subscriptors. En aquests moments som molts pocs, si descomptam els socis de l'OCB. Entre les pàgines de la revista hi ha uns fulls per poder fer subscriptors així com per poder captar publicitat que ens ajudi a suportar el cost de la publicació. Tots hi sou convidats a participar de la nostra campanya. A poblacions molt més petites tenen la seva publicació amb un gran nombre de subscriptors.

Els que en aquest moment feim la revista ens felicitem i ens comprometem a seguir endavant, però també felicitem i agraïm el treball de totes aquelles persones que han participat i els seus noms es troben inscrits en algun d'aquests cinquanta números.

Per acabar també volem agrair, obertament i com pertoca, la col·laboració rebuda, sigui del tipus que sigui, de tots els que han fet possible INCA REVISTA, entitats i particulars. Gràcies per tot i enhorabona a tots.

CINQUANTA NÚMEROS, NI UN MENYS

Cinquanta és un número prou important. A la vida dels humans el mig segle de vida és una xifra que indica, per exemple, maduresa. Si disposes de cinquanta milions, no és que siguis especialment ric però et pots permetre qualque alegria; en canvi si tens cinquanta maldecaps el més segur és que agafis un stress de categoria que et pot dur..., prefereix no pensar-ho i molt menys escriure-ho.

Cinquanta, aquest és el número màgic d'aquesta revista. Cinquanta també poden ésser els llamps forcats que qualcú emp...ipat amb tu et pot enviar en un moment d'ofusca-ment i altres herbes. Cinquanta també poden ésser les tones d'una bona collita i tantes i tantes coses...

Més de cinquanta seran les enhorabones que rebran els responsables d'aquest i de molts altres exemplars que t'ni, heu tengut o tendreu a les vostres mans, als vostres prestatges o qui sap on; perquè sempre m'he demanat on pot arribar a acabar la lletra impresa, per exemple *Inca Revista*.

Però el que és important de veritat és que Inca, una ciutat on les activitats i especialment les culturals no solen tenir llarga pervivència, una publicació en català hagi sortit cinquanta vegades al carrer; amb el que això significa.

Què significa?

En primer lloc molta feina i molts esforços dels responsables i de totes aquelles persones que d'una forma o altra hi col·laboren, i això ho saben especialment aquells o aquelles que en un moment determinat s'han "aferrat" a aquest tipus feina. Per a tots ells, encara que sia de forma simbòlica, un fort aplaudiment.

Significa a més a més, més de dos maldecaps per qüestions econòmiques a resoldre o per contentar o donar resposta a crítiques o a persones o entitats que es poden haver sentit malmeses per una determinada actuació, un escrit o qualsevol parauleta escrita o no, amb intenció.

Ha passat el temps i avui podem lloar tot aquest treball en forma de cinquantenari. Ens és permès poder escriure que a Inca tenim una revista major d'edat o madura o consolidada o qualsevol altre adjectiu que creieu que sia adient. Que aquesta branca de l'arbre que conformen les publicacions de premsa forana, malgrat trobar-nos a la tardor, presenta com si es trobàs al moment més explosiu de la primavera fulles i flors desbordants de verdor i altres colorits.

I també ens ocorre pensar que a les portes d'un nou mil·lenni, en uns moments en què s'expandeixen les noves tecnologies i noves formes de publicacions i comunicacions, una revista d'Inca, en català, feta pels inquers té per endavant un esplendorós futur.

Un futur que passa per poder seguir tenint a la nostra, vostra, disposició, una eina per poder publicar en la nostra llengua, encara tan mancada de possibilitats. Una publicació, si voleu un tant modesta, però en moltes ocasions d'una qualitat excel·lent, una publicació a la que tots, i molt

especialment aquells que dins la força i els ímpetus de la nostra joventut ajudàrem a què Obra Cultural arribàs a la ciutat, desitjam llarga i profitosa vida.

Una publicació que ha arribat als cinquanta números, ni un menys, i cinquanta significa tantes i tantes coses..., o no? Salut.

Jaume Soler Capó

Tardor, 1998

TOT I ARRIBANT AL NÚMERO 50...

Pens que escriure unes línies donant l'enhorabona, per arribar a aquest número 50 no és suficient: **és del tot necessari.** És cert que si pensam que és l'única publicació en català que es fa a Inca, ja és tot un mèrit... però vull anar més enllà. Si aquesta revista surt és gràcies a la tenacitat i col·laboració, totalment desinteressada, d'un grup de persones que sempre estan a favor de la cultura; una cultura avui en dia tan mal menada.

Sempre he pensat que el que fa mal de veritat a un poble és el desconeixement, que té d'ell mateix, i aquí per mal d'entendre i acceptar que sia és així.

Fa falta donar a conèixer la tasca d'INCA REVISTA, fer una empenta, animar a més gent i sobretot entrar a més cases. Això és una tasca a realitzar **entre tots!** Mentrestant enhorabona a **INCA REVISTA**, per la bona feina feta i la qualitat oferida sempre en els seus articles.

MOLTS D'ANYS INCA REVISTA

Carme Lorente Gelabert.

L'ESGLÉSIA DE SANT FRANCESC

Enguany, tot complint els 750 anys de la Bul·la de les 35 primeres parròquies de Mallorca, han anat sortint un requitzell d'estudis i de notes sobre la història de molts temples parroquials. En aquesta revista jo mateix he parlat d'aquest aconeteixement, i ara voldria parlar del temple conventual de Sant Francesc. Les esglésies de Sant Bartomeu, de Nostra Dona Santa Maria i la de Santa Magdalena podem dir que són coetànees. Tenim documentació que ens parlen de llur existència en el mateix segle XIII, la de Sant Francesc és posterior, ja és del s. XIV, i ara en veurem tot un grapat de coses.

Els franciscans passaren a Mallorca en els primers anys del restabliment del cristianisme a l'illa. Ja en el Llibre del Repartiment veim com els és assignat un lloc on habitar i dur endavant el seu carisma en el nou Regne. Lloc que estava vora la Porta de l'Esveïdor, que prest fou canviat amb un altre vora la Plaça del Mercat i posteriorment vora el Temple, on l'any 1281 es posava la primera pedra de l'edificació que encara conservam amb el nom de Convent de Sant Francesc a Ciutat.

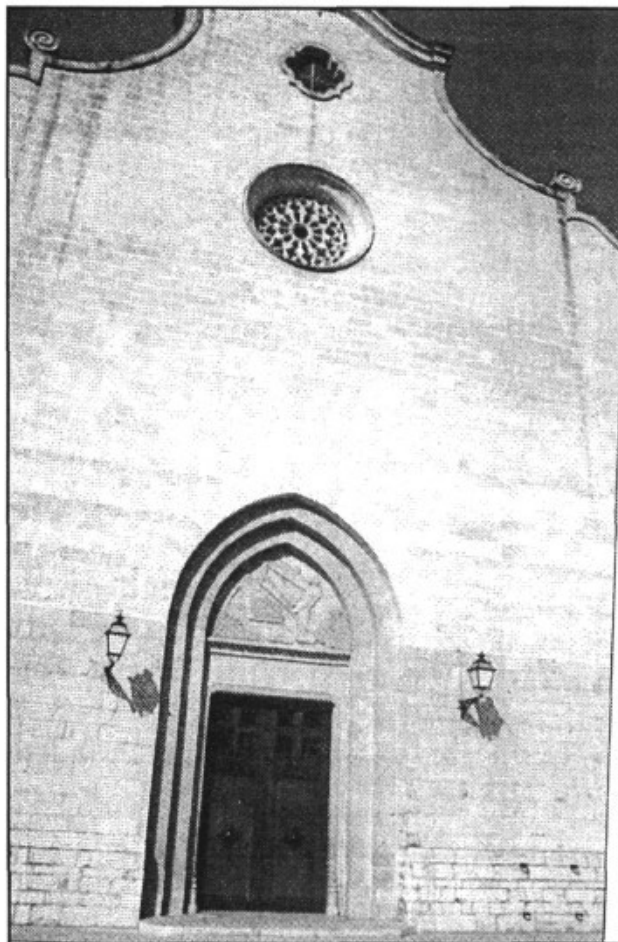
Els franciscans i els dominicans, fundats en el s.XIII, representen una nova manera d'entendre el seguiment de Jesús. Fins ara, les persones que havien volgut radicalitzar aquest seguiment mitjançant els tres vots religiosos d'obediència, pobresa i castedat, ho havien fet separant-se del món, tancant-se en un Monestir on la gent, desitjosa de vida espiritual, hi anava. El Monestir necessitava un grapat de quarterades per a subsistir, i normalment estaven ubicats a llocs paradisiacs, com encara en podem trobar, i altres anaren arplegant un munt de gent, que protegien de la sagacitat dels nobles, i han estat el primer nucli de moltes viles i ciutats europees. No de bades coneixem a Sant Benet com el Patró d'Europa.

Domingo i Francesc conceben la vida religiosa de manera diferent. Es diran frares mendicants o captaires perquè llur forma de subsistència no serà les terres que conraran, sinó l'almoina agraïda que recolliran per les viles i ciutats on predicaran l'Evangelí. Aquests «nous frares», que volen ser germans de tots, viuran amb el poble i al poble serviran. La predicació, l'assistència als pobres i malalts, un culte esplendorós a l'església i l'ensenyament de les primeres lletres al poble seran les primeres tasques d'aquests homes que tendran els Convents a l'entramat urbà de les viles i ciutats medievals.

El nou Regne que conqueria l'Alt Rei En Jaume tenia una configuració social molt determinada: una Ciutat i una gran extensió de terres formada per muntanyes i planures on la gent estava molt escampada i eren pocs i petits els nuclis de població. L'any 1300 Jaume II voldrà afavorir «unes pobles» perquè la gent es vagi concentrant, per això donarà immillorables mesures fiscals perquè la gent habiti els llocs assignats. Els frares també estan tots concentrats a Ciutat. Fora de la Capital del Regne sols hi ha hagut l'efimera fundació lul·liana del Col·legi de Miramar 1276-1293

i el Convent franciscà a Ciutadella de Menorca l'any 1302. Els framenors volen aixemplar llur camp d'acció i veuen possibilitats per establir una nova casa en el cor de l'illa. L'antiga i populosa vila d'Inca serà el lloc escollit.

Dia primer de gener de l'any 1325 el Papa Joan XXII 1316-1334 aleshores residia a Avi-nyó, expedí la bul·la «Sinceræ vestrae religionis» dirigida als framenors de Barcelona, dels quals depenien els de Mallorca, i els autoritzà a rebre un lloc a la vila d'Inca perquè d'aquesta

manera puguin augmentar el culte diví i facin més efectiva la tasca de la salvació de les ànimes. Aquest lloc «per activitat, ús i denominació dels framenors» tendrà capella o oratori, cases per aixoplugar 12 frares i cementiri.

El lloc escollit fou prou enfora de la parròquia i en el lloc oposat del ja existent temple de Sant Bartomeu en el Serral, així podria oferir bons serveis religiosos als nombrosos inquers que vivien a la foravila del Puig i vora els camins de Muro, Tirasset, Sineu, Sencelles...

La construcció fou costosa i llargaruda. Les almoines arribaven tira tira. Els mercaders d'Inca hi pagaren una arcaada l'any 1348 i haurem d'arribar al pontificat del franciscà bisbe inquer, Fra Pere de Cima 1377-1390, perquè l'obra vagi endavant, aposta son escut restarà a una clau

L'ESGLÉSIA DE SANT FRANCESC

de bòveda i a les parets del temple.

El bell claustre fou configurat en temps que era provincial de Mallorca Fra Joan Bordils (1555), aprofitant una almoïna que rebé del Rei Felip II. El campanar també rebé una bona feina quan era P. Guardià a Inca el murer Fra Miquel Servià (1565).

Els Gremis inquers també tenen una forta incidència en la vida i la configuració del nostre temple franciscà, ja que els Sabaters, que se separaren del gremi ciutadà l'any 1458, bastiren el retaule a Sant Marc en la seva capella gremial. Els Paraires, que aconseguiren llur autonomia l'any 1590, pagaren la Mare de Déu Sagrari que recentment ens ha estat retornada i veig que ha estat posada a l'altar major. Els Ferrers, autònoms l'any 1596, ja abans havien bastit la Capella de la Puríssima i Sant Eloi. Els Teixidors autònoms l'any 1596, també abans ja havien fet fer la bellíssima imatge de la Mare de Déu de l'Esperança.

Una altra tasca que també acomplien els nostres frares era la d'ensenyar gramàtica als nostres avantpassats. Davant el portal major del temple conventual hi ha una placeta, enfront del portal major hi havia l'escola de gramàtica d'on sortiren molts dels frares inquers i altres homes de lletres. Aquesta tasca es veurà represa quan la T.O.R. retornarà a l'antic Convent i l'any 1915 s'inaugurà el Centre de Primera Ensenyança i l'any 1925 el de Secundària

Però retornem al temple. La primera església conventual fou esbucada i sols quedava el primitiu portal gòtic, que fou substituït l'any 1975, per l'actual que ha volgut conservar la forma i té un bell baix relleu de la impressió de les llagues a Sant Francesc.

L'any 1789, quan Jeroni de Berard arriba a Inca, ens diu: «se acaba de construir de nuevo» i parla de la bòveda de creuer i que a la barana del cor hi ha un orgue. Les capelles, començant entrant a mà dreta, eren: 1 Betlem; 2 Mare de Déu dels àngels; 3 buida; 4 Porta que va al claustre, 5 buida i hi ha una trona portàtil; 6 S. Francesc. Ara venia un mur, actualment hi ha la porta de la sagristia, que ajudava a passar de l'estructura recta a la semicircular que té el presbiteri, en aquest mur hi havia un altar dedicat a la Mare de Déu. Entrant pel portal major a mà esquerra hi havia les capelles: 1 Beat Ramon Llull; 2 Sant Crist o ànimes; 3 Portal que dona al carrer; 4 buida amb un quadre vell; 5 Puríssima; 6 Sant Antoni de Pàdua i al mur que segueix un altar dedicat a Sant Jeroni, (pens que Berard confongué Sant Jeroni amb Sant Marc, que encara conservam, i la Mare de Déu que ens diu que estava on ara hi ha la porta de la sagristia, pens si seria la que ara hi ha al presbiteri).

Si comparam amb el que hi ha actualment: 1 Betlem; 2 Mare de Déu dels àngels; 3 S. Antoni de Pàdua; 4 Porta claustral; 5 Sant Crist o ànimes; 6 S. Bonaventura. 1 S. Pança; 2 Mare de Déu de l'Esperança; 3 Porta; 4

S. Marc; 5 Puríssima; 6 Beat Ramon veurem que no hi ha hagut massa canvis; que l'exclaustració (1835) no fou massa dolenta per aquesta església perquè nombrosos frares inquers restaren a Inca i cuidaren admirablement el nostre temple conventual, encoratjats pel Rector i per una feligresia que realment d'aquest temple n'havia fet ca-seva.

No van tenir la mateixa sort les altres dependències del Convent, casa i terres, doncs un particular les comprà i les va vendre així com va poder, a un i a un altre, feina que després hagueren de refer admirablement els nous frares mallorquins de la T.O.R. que l'any 1910 restabliren la vida claustral a Inca i tira tira anaren comprant les petites propietats perquè l'edifici religiós tornàs a ser el que era abans de 1835.

L'any 1883 es beneí un nou retaule neoclàssic que havia estat bastit per a l'altar major del temple, en fou l'ànima el framenor exclaustrat i fill d'Inca Pere Joan Ferrer. Aquest retaule fou substituït l'any 1937, que és quan Mestre Miquel Vedell fa l'absis semicircular que ara tenim, posant-hi al centre la imatge de Sant Francesc de l'antic retaule, i el baldaquí neoclàssic que molts encara recordam perquè fou llevat l'any 1968.

L'any 1940 es posà l'orgue romàntic fabricat per la Casa Eleizgaray de Sant Sebastià amb un sistema pneumàtic que ha duit les seves complicacions. L'any 1968 es feu una reforma al presbiteri adaptant-lo a les exigències de la nova litúrgia sorgida del Concili Vaticà II, i l'any 1992 ha experimentat una nova mà d'obra rejuvenidora que ha repintat tot el temple i hi ha estat posada una nova instal·lació elèctrica.

Un temple que els nostres avantpassats bastiren i on alimentaren llur fe per expressar-la en la vida de cada dia. No ens cansem també nosaltres d'alimentar la nostra, rejuvenir-la i testimoniar-la en aquest nou mil·lenni que anam a encetar.

Pere Fiol i Tornila
Rector de Muro

Es siwell

Carrer Llevant, 19
Tel. 88 00 86
07300 INCA

TERRITORI I LLEGENDA (II)

"La primera proesa del Rei En Jaume"

Continuarem amb el comentari del cicle llegendari del Rei En Jaume, iniciat al número anterior d'aquesta revista. En aquesta ocasió es tracta de la primera llegenda que apareix en el recull d'Alcover i que ens parla d'un jove adolescent i apassionat a la recerca dels seus orígens familiars. L'informador, qui contà la llegenda a mossèn Alcover, fou el sen Jaume Calces, de Son Servera, soguer durant molts anys a les possessions que conraven els Alcover.

El relat explica com el rei, quan era petit, fou acusat per un altre al·lot de no tenir pare. S'assabentà per sa mare que son pare romania presoner dels moros dins una cova de *Sa Gruta*.¹ En complir els setze anys reuní la seva gent i anà a alliberar son pare. S'enfrontà valerosament als moros i els esvaí tots. Trobà son pare al fons d'una cova, engrillonat i cec, el qual li contà els patiments del seu captiveri i l'esperança que tenia de rebre l'ajut del seu fill. Es produí el reconeixement i retornaren triomfalment. La polseguera que alçà el rei i el seu seguici s'enlairà fins al cel i hi formà un camí resplendent anomenat *sa carrera del Rei En Jaume* (la Via Làctia).

Podem considerar que ens trobam davant dues llegendes, o bé una llegenda i una tradició.² L'alliberament del pare és una llegenda relativa al món de la història humana, inclosa en la categoria de fets i personatges llegendaris. La segona és una llegenda o tradició relativa al món natural sobre l'origen dels astres, que intensifica l'anterior i la complementa.

Tal com indica mossèn Alcover en nota a peu de pàgina, aquesta narració es pot relacionar amb els fets llegendaris protagonitzats per Bernardo del Carpio. Aquest personatge és un heroi hispànic però amb un remot precedent ribagorçà, d'origen a mig camí entre la història i la llegenda, que la tradició suposa vencedor dels francesos en la batalla de Roncesvalles. La figura de Bernardo del Carpio sembla que s'inicia en uns romanços sobre Bernat de Ribagorça (a 920-952), en uns altres referits a Sancho Díaz -comte de Saldaña-, en llegendes èpiques franceses i en fonts històriques. Es tractaria d'una llegenda d'origen erudit que s'anà amaranant d'elements provinents d'altres llegendes i d'elaboracions literàries cultes. Donà lloc a un gran nombre de *cantares, fablas y estorias* que ens han pervingut en prosificacions i resums en obres històriques.³

Els motius recreats en la llegenda que analitzam són el de l'origen de l'heroi i el de l'alliberament del pare en arribar a la vida adulta. Bernardo del Carpio era fill d'uns amors il·lícits o d'un matrimoni secret (segons les fonts) entre el comte don Sancho i dona Ximena, germana d'Alfons *el Cast* d'Astúries.

Aquesta relació fou castigada amb l'empresonament del pare i el tancament en un monestir de la mare. Bernardo fou educat a la cort del rei, el seu oncle. Destacà pel seu valor i prest es convertí en un heroi reconegut per la seva lluita amb les tropes de Carlemany i també contra els sarraïns. Ja adult, tingué fortes diferències amb el rei i li reclamà l'alliberament del seu pare, el qual ja era vell i cec.

La trajectòria llegendària del personatge gira entorn de tres temes bàsics:

- el del vassall enfrontat amb el seu senyor
- el de l'orgull nacional (significació antifranca del personatge)
- i el de la lluita contra els sarraïns.

S'han arribat a comptabilitzar més de cinquanta romanços sobre Bernardo del Carpio, pràcticament tots d'origen erudit. La seva figura llegendària és present a la literatura des d'època medieval fins el segle XIX i l'han tractada autors com Cervantes, Lope de Vega i, en l'àmbit català, Milà i Fontanals.⁴

Probablement, els romanços castellans sobre Bernardo del Carpio eren ben coneguts en terres de parla catalana ja des d'època medieval. La llegenda que comentam provendria d'una traducció i prosificació del romanç original, amb un procés d'anostrament que es manifesta en el canvi de protagonista (substituir un heroi desconegut o aliè per un de conegut i pròxim), una concreció de l'espai a l'entorn territorial del narrador (Menorca o Manacor⁵ en lloc de Lleó) i una substitució de l'agressor (els moros i no el rei Alfons *el Cast*).

L'episodi de l'alliberament del pare és un dels més atractius i colpidors i forma part de la trajectòria mítica de l'heroi. És possible que la llegenda que atribueix aquest fet al rei En Jaume provengui d'una identificació amb l'heroi hispànic, sobretot pels detalls de la ceguesa i decrepitud del pare. En aquest cas tendríem també -com ja hem assenyalat- un canvi en la figura de l'agressor. Qui reté el pare de Bernardo del Carpio és el rei, germà de la mare, per una qüestió de deshonra. El pare del rei En Jaume és en poder dels sarraïns, podem suposar que captivat pel fet de ser un rei cristià. En aquest cas desapareix el motiu de la il·legimitat de l'heroi, que tanmateix subjau el l'acusació del company de jocs, el qual -en to d'insult- li diu que no té pare (és a dir, que és bord), en el desassossec que aquest fet provoca en el jove rei i -lleugerament- en el to de justificació de la mare.

Tot i que la llegenda no té paral·lelismes amb la història real, és ben cert que el rei En Jaume visqué sempre allunyat del seu pare i mancat del seu suport. D'al-

TERRITORI I LLEGENDA (II)

tra banda, és un fet històric la poca relació entre els seus pares, Pere el Catòlic i Maria de Montpeller, la qual cosa feia fàcil l'acusació de bastard. D'alguna manera la llegenda del seu engendrament té com a objectiu foragitar aquesta sospita i "certificar" la legitimitat de l'hereu de la corona. Objectiu que, més diluït, podem també intuir en la llegenda que comentam. Cal dir també que aquesta primera història ja ens presenta les línies bàsiques que, sobre el tarannà del rei i les seves accions, es desenvoluparan en totes les següents. En l'aspecte de caràcter destaca el geni, la decisió, la noblesa, el valor, la contenció i la tendresa. En l'acció, la capacitat d'organització de la seva gent i l'enfrontament amb els sarraïns, presentats com enemics ferotges però sempre vençuts.

El relat es tanca amb un altre nucli llegendari que és el de la formació de la Via Làctia a partir de la polseguera de les seves hosts. En les llegendes sobre la formació d'astres és freqüent trobar el tipus temàtic que gira entorn de la mitificació d'un humà amb qualitats excepcionals, un nou astre o una nova constel·lació serien el reflex superior d'unes vides resplendents. La Via Làctia s'anomena popularment *Camí de sant Jaume* i, segons la llegenda jacobea, indica

la ruta als pelegrins que anaven a visitar la tomba de l'apòstol. En la imaginació popular s'ha produït una translació, deguda probablement a l'homonímia i a la dimensió mítica d'ambdós personatges. Amades també recull aquest motiu al final de la mateixa llegenda de l'alliberament del pare, i encara una altra tradició segons la qual el *Camí del rei En Jaume* s'hauria format quan la seva ànima arribà al cel i els àngels la reberen amb una pluja d'estels.⁶ Tant una com l'altra tenen la mateixa finalitat d'enaltiment del personatge.

Caterina Valriu

¹ Possessió situada entre el port de Manacor i Son Servera (ALCOVER, tom 5, pàg. 103).

² Vegeu el que hem comentat sobre terminologia a l'apartat 2 d'aquest treball.

³ Vegeu "Bernardo del Carpio" in *Diccionario Literario Bompiani*, Barcelona 1992, vol. II.

⁴ Milà i Fontanals ha estudiat el cicle llegendari de Bernardo del Carpio a la seva obra *La poesia heròico-popular castellana* i ha recreat literàriament el primitiu Bernat ribagorçà en dos poemes èpics catalans moderns: *La cançó del Pros Bernat* i *La mort de Galind* (1867).

⁵ El la versió d'Amades es parla de la Gruta de Menorca, en la d'Alcover de Sa Gruta, possessió de Manacor.

⁶ Vegeu AMADES (p. 861).

MUNPER

CTRA. PALMA-ALCUDIA, KM. 30

TEL. 88 10 00 - 07300 INCA

CTRA. PALMA-MANACOR, KM. 30

TEL. 64 41 02 - 07220 MONTUIRI

PASSEJANT PEL CARRER MAJOR

La recent creació d'una zona per a vianants en el centre d'Inca ens ha permès, entre altres coses, poder mirar de dalt a baix les façanes de les cases que, abans, havíem de veure d'un cop d'ull degut al tràfec de cotxes i a les voreres estretes, les quals no permetien aturades massa llargues. Doncs, caminant d'una manera tranquil·la pel carrer Major podem apreciar com s'ha anat transformant aquest entorn urbà.

El carrer Major va sofrir una important transformació entre 1900 i 1936. La construcció de nous edificis i la reforma dels existents té lloc, sobretot, a partir de la Primera Guerra Mundial, conflicte bèl·lic que reactivà l'economia inquera. Aquests nous edificis formaven un conjunt harmònic. Es tractava de construccions, generalment, de tres o quatre plantes, tenien balcons i les obertures eren distribuïdes d'una manera ordenada damunt les façanes; només alguns detalls d'ornamentació modernista, en uns pocs casos, enterbolien lleugerament les línies clàssiques dels edificis. No podem dir el mateix ara: alguns edificis tenen una altura excessiva, s'han introduït materials i formes arquitectòniques noves que rompen l'equilibri de les cases. D'altra banda, han anat desapareixent una part important de les construccions tradicionals que formaven aquest cèntric carrer. Les reformes més escandaloses foren fruit de la transformació urbanística que patí la ciutat en els anys seixanta, però afegits més recents demostren que el mal gust no ha desaparegut del tot.

Tornant al passat, baixant pel carrer a la dreta, fent cantonada amb la plaça del Sol¹, hi havia l'edifici de la Banca March (fig. 1). La façana del carrer Major tenia tres plantes i porxo. Les obertures es distribuïen simètricament damunt el frontis. A les plantes superiors hi havia balcons. L'edifici fou projectat l'any 1930 per l'arquitecte Guillem Forteza Piña.²

Aquesta construcció fou enderrocada i, en el seu lloc, es construí un modern immoble de cinc plantes que desdii dels edificis del seu entorn.

A l'esquerra, en els números 9-11, es trobava l'edifici del desaparegut Bar Ferrà (fig. 2). La casa, de façana estreta i simètrica, va ser reformada per Pau Truyol Beltran l'any 1926, essent mestre d'obres Joan Villalonga. Tenia tres plantes i porxo, a la planta baixa s'obrien tres arcades i posseïa balcons a les dues plantes de més amunt.

L'edifici fou esbucacat a la dècada dels vuitanta. Es el solar es va edificar un nou immoble l'any 1986 ocupat actualment per l'Ajuntament, exceptuant la planta baixa on s'hi troba un comerç.

Continuant pel costat esquerre del carrer Major, en els números 21 i 23, hi havia les cases dels germans Coli (fig. 3). Les façanes foren projectades l'any 1917, per encàrrec de Jaume i Pere Coli Llobera. Hi va intervenir el mestre d'obres Miquel Martorell. Els frontis eren idèn-

tics, tenien tres plantes, amb una obertura a cada una d'elles. Destacaven els trencaigües damunt les finestres balconeres de les plantes superiors, de factura clàssica, però amb les claus decorades amb motius vegetals, d'influència modernista.

A hores d'ara, la façana del número 21 té quatre plantes i no guarda cap de les característiques del projecte de 1917. En canvi, la façana del número 23 conserva les dues plantes superiors iguals al projecte original.

L'antiga Fonda Victòria (fig. 4), en el número 25 del carrer Major, té l'entrada principal pel carrer d'Antoni Rubí. Ha guardat, més o manco, les característiques de 1924, any en que Gabriel Guasp Alzamora projectà reformar la façana, de composició quasi simètrica.

Ca S'Hereu (fig. 5), immoble situat en el número 29 que, antigament, tenia a la planta baixa una botiga de teixits, fou projectat l'any 1936 per l'arquitecte Josep d'Oleza Frates³, seguint l'estil racionalista. En fou promotor Bartomeu Cabrer Figuerola. La façana del carrer Major, actualment, té quatre plantes, originàriament eren tres, la quarta fou afegida a la postguerra. A la segona i tercera planta hi ha tribunes, finestres apaïssades i balcons amb baranes tubulars. La quarta planta no té gens ni mica d'interès.

En el costat dret del carrer, podríem afegir que, l'any 1930, Francesc Fiol Amengual sol·licitava permís per a poder construir una galeria fotogràfica damunt el terrat de la casa del carrer Major número 20. Posteriorment, l'any 1935, Antoni Prats Pellicer encarregà a l'arquitecte Josep d'Oleza Frates la reforma de Can Florencio. I si continuàssim examinant, amb molta més cura, els document de l'arxiu històric d'Inca, trobaríem altres transformacions de les cases del carrer Major. Voldria recuperar el fil conductor d'aquest article. Passegem amb calma, no només pel carrer Major, sinó per altres carrers de la ciutat. Aprenquem a mirar, a fixar-nos en els detalls arquitectònics que encara queden. No només hem de veure, sinó mirar, mirant s'estima i es coneix, mirant es possible destriar la bellesa.

Pere Rayó Bennàssar

¹ Actualment és el carrer de Miquel Duran.

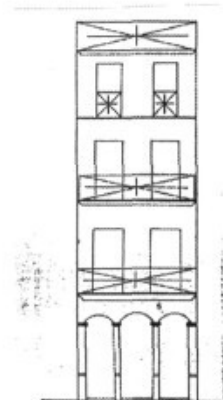
² Polític, urbanista i arquitecte (Palma 1892 -1943). La seva obra s'inscriu dins el corrent regionalista. Ara bé, durant la Segona República, introduí el racionalisme en el disseny de grups escolars, essent els més destacats l'Escola graduada de sa Pobra i l'Escola Jaume I de Palma.

³ Arquitecte (1897-1971). Fou arquitecte municipal d'Inca a partir dels anys 30. Projectà moltíssimes obres a Inca, algunes regionalistes i d'altres racionalistes.

GRÀFICS DESCRITS A L'ARTICLE ANTERIOR

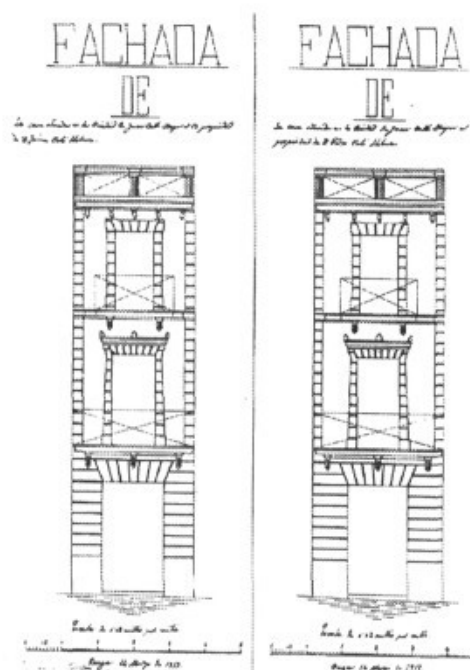

1. Projecte de façanes de la Banca March

Escala de 1:400.
Inca 92 - Lluçma 1926.

2. Antic Bar Ferrà (Major, 9 i 11)

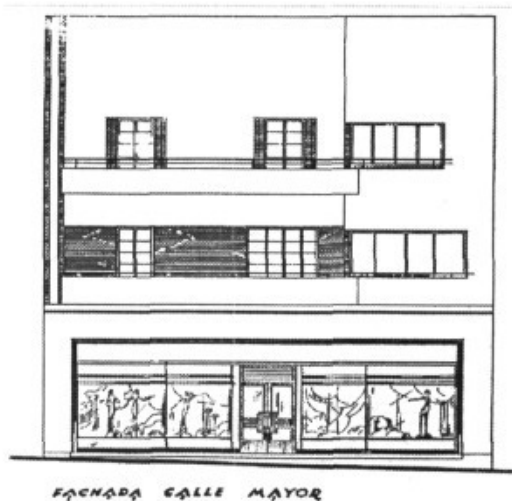

3. Projecte de façanes per a les cases de Jaume i Pere Coli (Major, 21 i 23)

4. Antiga Fonda Victòria

5. Ca s'Hereu
(Façana del carrer Major)

FACHADA CALLE MAJOR

NACIONALITAT, PROVÍNCIA O TERRA INEXISTENT?

Sense somni col·lectiu, no hi ha país

Josep Melià "Els Mallorquins"

Diu el Ministre Rajoy que l'Estat no ens reconeixrà la condició de nacionalitat perquè els balears hem deixat clar que no ho volem ésser; car, si haguéssim volgut, ho hauríem aprovat així en el Parlament Balear. Trob que aquest senyor està carregat de raó. Som els balears, i no les Corts Generals, els qui hem de decidir el que som. Llàstima que el Ministre no pensàs igual respecte del projecte d'Estatut aprovat pel nostre Parlament l'any 91, el qual el Congrés de Diputats es va negar a prendre en consideració, i això quatre anys després d'haver-lo rebut...

Una comunitat d'individus esdevé una nació quan té alguns elements cohesionadors que els fan sentir que comparteixen vivències i projectes comuns, que són un grup amb personalitat pròpia, diferent dels que els envolten. Objectivament, és indubtable que reunim els requisits d'una nacionalitat (un eufemisme de compromís de què feren ús els constituents), una identitat diferent de la resta de l'Estat: una llengua no-castellana, un dret civil no-castellà, institucions d'autogovern històriques, som un país arxipel·làgic, etcètera.

Però, en política, especialment en democràcia, fa falta un ingredient fonamental: la voluntat de ser. El mallorquinisme polític és un nacionalisme cívic, no ètnic, que, més enllà de consideracions sociològiques, accepta que la voluntat popular és l'única que legitima l'elecció del propi país i la seva relació amb la resta de comunitats del món. Després, jurídicament, serem senzillament els que els textos legals diguin que som. Agradi més o agradi menys. S'adigui més o s'adigui menys amb la realitat sociològica.

En un sentit diferent, es pot afirmar que sobre un sol territori hi poden conviure distintes nacionalitats. Tanmateix, tot i reconèixer els valors del sincretisme i des del respecte que devem a les particularitats culturals, socials o religioses dels distints col·lectius, sempre ens trobarem amb el repte de trobar uns mínims de país que ens cohesionin a tots. Cal evitar que hi hagi mallorquins més mallorquins que uns altres.

Per això, els que compartim aquest repte de fer un sol país, solidari i pròsper, hem entès, amb el lideratge modern dels homes i dones de l'Obra Cultural Balear, que l'aposta per la llengua esdevé decisiva. La llengua és l'instrument amb el qual tots els ciutadans ens comunicam i el dipòsit de les vivències de les distintes generacions que han deixat pòsit sobre un territori. Per tant, o la llengua catalana esdevé el punt de trobada de tots els ciutadans que

vien a les Illes Balears, sigui quina sigui la procedència o nissaga, sense secessionismes i guettos lingüístics; o ho serà el castellà (o l'anglès o l'alemany) i el català deixarà de ser la llengua del país per ser la llengua ètnica dels indígenes, als quals, com a mínim durant un cert temps, se'ls seguirà anomenant, paradoxalment, "els mallorquins", "els menorquins" o "els eivissencs".

En qualsevol cas, per als qui han governat el nostre país d'ençà de l'adveniment de la democràcia, el tema està ben clar: les Illes Balears no són nacionalitat. Per això, el PP es negà a introduir aquest terme en la reforma de l'Estatut d'Autonomia. De manera conseqüent, i aclaridora, tampoc acceptà suprimir de l'Estatut el terme Nació quan es referia a l'Estat. Quan vaig tenir ocasió d'argüir que el canvi suposaria un bon exercici de pedagogia terminològica en favor del reconeixement de la plurinacionalitat de l'Estat, el ponent del PP, en un castellà magnífic, ens deixà ben clar que, a Espanya, Nació només n'hi havia una.

Cal reconèixer que la introducció o no del terme "nacionalitat" no té cap conseqüència jurídica immediata, però ningú qüestiona que és un debat clau per definir què som i què volem ser com a país. Per condicionar la percepció que de nosaltres tendran a la resta de l'Estat i fins i tot en la nostra autopercepció com a poble. I això té innegables repercussions polítiques. Si no consideram que els nostres fets identitaris ens conformen com una nacionalitat, estarem prou legitimats per reclamar un major autogovern? Tendrem credibilitat per reclamar respecte i reconeixement als nostres fets diferencials? No gaire. Si no afirmam que som una nacionalitat no podem aspirar a ser-hi tractats.

De fet, la reforma de l'Estatut actualment en tramitació renuncia a equiparar el nostre nivell d'autogovern al que assoliren les anomenades comunitats històriques fa vint anys.

Som un país petit en un món globalitzat i, per tant, ens cal atribuir a àmbits territorials superiors la regulació sobre matèries mercantils, llibertat de circulació, diplomàcia, exèrcit, etc. Però, precisament perquè som un país petit, l'única manera de què els ciutadans siguem veritables amos dels nostres destins, és que les nostres institucions exercixin un amplíssim autogovern, perquè la nostra capacitat d'influència en les decisions en fòrums externs sempre serà migrada.

(segueix a la pàgina següent)

NACIONALITAT, PROVÍNCIA O TERRA INEXISTENT?

La proposta per l'autogovern és una proposta ultrademòcrata: el poder en mans de la ciutadania, del propi país. **Un país d'homes i dones lliures que no volen ser regits per delegats provincials si no per ells mateixos.** La lluita per l'autogovern és la lluita per l'aprofundiment en la llibertat i la democràcia. El que resulta absurd i anacrònic és que, voluntàriament, decidiguem no exercir competències cabdals per als nostres interessos, pensant, provincianament, que uns externs ho faran millor, malgrat no coneguim la nostra realitat com nosaltres la coneixem o, pitjor encara, se la representin distorsionada, imaginant-nos enmig d'una opulència paradisiàca.

En qualsevol cas, ha de ser una decisió dels nostres ciutadans. No hem de pretendre que ens regalin res, a l'autogovern hi tenim dret i l'exigirem, amb dignitat i amb fermesa, el dia que en comptes de representants pusil·lànimes que reivindiquen la nostra condició de província, triem dirigents coratjosos, amb vocació d'autogovern. Només així el país que coneixem podrà afrontar amb garanties, i amb il·lusió, la globalització del món i la construcció europea. Tant de bo entrem en el tercer mil·lenni amb la greu responsabilitat i el sa orgull de ser els amos del nostre futur.

Antoni Alorda i Vilarrubias, diputat del PSM-Entesa Nacionalista al Parlament Balear.

PROU D'URBANITZACIONS !!

No va haver-hi sorpreses. La que es preveia com una de les grans mobilitzacions de Mallorca contra els atropells al nostre territori va cobrir totes les expectatives. Miquel Àngel March, dirigent del GOB, mostrava la seva satisfacció i deia que s'havien superat totes les previsions.

El passat dijous, dia 12 de novembre, més de 20.000 ciutadans de Mallorca varen respondre a la convocatòria del GOB. Malgrat els missatges del Govern Balear en els darrers dies dient que la seva política estava d'acord amb el lema de la mobilització, tan el manifest final, llegit per Francesc Avellà a la plaça Major, com les pancartes i les consignes que es repetien, anaven dirigits clarament contra l'executiu autonòmic.

El mateix manifest qualificava de jugada tèrbola i bruta la llei de moratòria del Govern que lleva al Consell de Mallorca la competència per a desclassificar. Així mateix exigia a l'executiu l'elaboració d'unes directrius territorials que serveixin per a una gestió racional i sostenible del territori.

Supòs que el Govern i el mateix Consell de Mallorca hauran pres nota puntual de tan representativa protesta, produïda a poques setmanes de l'aprovació de les seves respectives moratòries urbanístiques i quasi bé a sis mesos de les eleccions municipals i autonòmiques. Sens dubte la manifestació ha constituït un dels millors sondejos sobre el sentir popular davant l'estat de la comunitat. Continuar, per part de les nostres institucions, com si res hagués passat, suposaria anar contra corrent, pecar de prepotència i caure en una actitud veritablement despòtica que tindrà el seu reflex a les properes eleccions.

Ningú no dubte del clar missatge que volgueren deixar els manifestants el passat 12 de novembre. Els polítics, i concretament el PP, tenen la paraula.

No volem ser els més grans, simplement volem ser millors.

L'èxit és la gratia, el tracte personalitzat i altament professional són els valors que les persones que treballen a COLOWYA treballen cada dia més en una constant fluïdesa i per això a COLOWYA treballen dia a dia, hora a hora, intentant sempre poder oferir el que volen i creuen: la màxima eficiència.

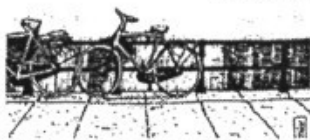
COLOWYA és una entitat fluïda d'unes joves, altament preparades, amb una clara vocació de servei i el seu objectiu és, fonamentalment, treballar sense descaure per ser cada dia millor, no per ser cada dia més gran.

Les nostres observacions són per oferir-vos més i més qualitat, servir els nostres clients de el nostre sector d'inspiració.

COLOWYA Casa d'Ensenya de Mallorca

CRÒNIQUES DE TRÀNSIT

*Carrer de Sant Francesc! L'antic carrer
que el temps per segles llargament numera
una casa endavant, l'altra endarrera
portals rodons o d'ansa de paner.*

Miquel Colom i Mateu. T.O.R.

La barriada és antiga i ben coneguda en la ciutat, i manté un caràcter senzill i noble encara que, com quasi tot l'entorn, hagi pagat tribut als anys donant pas a una modernitat dispersa i accelerada. L'església li dóna el nom i és davant d'un dels seus portals laterals que s'obre el carrer de Sant Francesc. Els decennis, implacables, l'han fet arquitectònicament més lleig, però conserva els matisos humils i la companyonia dels veïns resalta com una característica peculiar, mantinguda des de temps enrera. A penes queda res de les poques famílies benestants que hi residien. Algun casal, sempre pròxim al Born, contrasta amb els bastiments més modestes que s'arreceren a poca distància del terreny sagrat. Abans lloc de pagesos, drecceres i pas foraviler, ben atapeït d'al·lots que jugaven en l'estiu pels matins lluminosos a l'ombra del carrer del vent. Oronelles aixecant el vol, niu que sota el teulat continuen i la sang fecunda que es reverbera en el paisatge, en el que dins el cor persisteix. Amb els ulls podem sentir tal vegada més que veure, escodriñar regnes pretèrits a partir del rastre que han sedimentat els dies i que just aconseguem arribar-nos com una mínima deixalla del que fou. Com les aus a l'aguait de les planúries, la vista es confegeix prop de la riba del carrer, girant en direcció contrària.

Per la via ara retruny l'enrenou el qual adquireix per instantes condicions acústiques gairebé eixordadores enmig de l'estretor que separa les aceres. Un espai que es migra a banda i banda de les teringues de cases que entren i surten al seu antull en un tram que sens caure en el perfil tortuós, defuig amb tota impunitat el trajecte rectilini. Però el que més sorprèn és com pot confluïr alhora i en un mateix indret tanta gent dispersa. Lluny resta el confinament del Call, per fi absolut dels segles d'opressió que construí l'acer dels poderosos. La majoria de població creix perfectament aliena, sens angoixa, pel mateix sòl que un dia va conèixer l'oprobí, indiferent als sostres de cadàvers per on es fa la història. El sol surt i la gent es vessa fora de les cases. Primer foren els immigrants arribats de la península, ara són altres habitants venguts de molt lluny, fugint de la por, els qui hi han trobat recer. Es diria que el carrer s'entesta en seguir un destí d'acolliment o salvaguarda a la manera simple i poc pretensiosa en què va viure el Sant de qui fa el nom. Si algú gosa perdre's fent el passatge podrà veure, escasses, algunes façanes que es descrosten mentre per dins s'ofega el silenci com una enorme vacuitat. Així mateix resultarà del tot inútil l'intent de girar la vista per copsar la perspectiva del camí des d'un nou angle. Dos edificis d'una verticalitat aclaparadora la tanquen com dins d'una llosa i el poc paisatge es

perd. Un degotís de llum mesclat amb el so d'una penitent campana semblen donar el rèquiem definitiu. Certes vivendes es tornen decrepites a força de no veure els pams de cel usurpat. Una esquena de ciment els fa congriar l'oblit i ja del tot perduda la vista de la lleial campana, un només pot imaginar-se-la per l'interval sempre obediènt del so. Llavors s'atrapa en l'aire un sossec benigne, tot sembla per un moment descansar i els ulls aprenen novament, sense poder veure-hi, a rescatar l'esguard en la cadència solitària. La imatge del que abans fou tendre de mirar i bell.

A l'ombra del temple surt la gent de missa. La pau cendrosa aviat acabarà. Darrera les finestres hom pot sentir un equip engegant fort la música. El brogit exagerat de les motocicletes dels joves fent alguna cursa o els crits eufòrics d'una poderosa omnipresència infantil que amb els jocs fa festa i que en totes les èpoques s'ha mantingut com una especial característica de la via. Convergeixen cap a ella, afegint-se al brogit, dues escoles i és prop d'una d'elles que es situa la residència dels vells com si just fos per donar constància de la proximitat geogràfica amb què a vegades es topen els extrems, talment un antic joc de contraris. Els veïns de més edat s'hi senten a gust. Per si de cas i si quelcom falla, tenen l'alberg del casal i a més l'aire juvenívol és com un refresc que es contagia i fa jugar de nou a dur caramels dins les butxaques. Van sense pressa, tan se val si és en la contemplació dels infants que passen com si són records passats els protagonistes d'un improvisat gaudi dels ulls. Qualsevol enginy és bo per alimentar la placidesa, car la fi sempre és present i la realitat no aporta sovint la calma i harmonia necessàries. Quan no hi són i el físic ja no aguanta per anar a cercar-los és precís cercar, pretèrits, els sentiments que ens poden confortar. Viure dins ells com si fos la primera vegada, per fi més tangibles que les aspres engrunes d'una existència dirigida als últims respirs i que a poc a poc s'empetiteix convivint amb el precari.

Algú escridassa els fills i les paraules reboten perquè són pròdigs els reclams de veus i presències. Quan arriba el bon temps torna, a brostar el sementer de races, el bullici arreu del carrer just minvat pels infants musulmans que guaiten entre sorpresos i atemorits, sense gosar mesclar-s'hi gaire. Els nou-vinguts es mostren recelosos, fitoren l'esquena a la paret però obren els ulls de bat a bat sense perdre's detall del viure quotidià que els arreplega. Encara són només espectadors i llurs arrelades creences van topant amb les contradiccions que dóna viure en un altra cultura, en un altre país en

(segueix a la pàgina següent)

CRÒNIQUES DE TRÀNSIT

L'intent de construir els lligams per conciliar-s'hi. Els homes es deixen veure de tant en tant i amb la seva colla passen solitaris. Les dones viuen confinades al fons de les cases feinejant a tothora per la família. Ho tenen ben après que elles gairebé no importen. Poques vegades surten i quan ho fan caminen ocultes entre la roba com en una presó que a fora també es manté. Fa mal veure-les avesades a passar com si no hi fossin, tant de bo tot sigui qüestió de temps i el reduït món que coneixen se'ls eixampli en la mesura dels éssers que agafen la brida del seu propi destí, sense clausures innecessàries. L'amalgama d'edats i d'ètnies habita l'òrbita de les cases. Païses i llenyets s'han empeltat amb pàl·lides rajoles i el carrer que antany empedraren els captius resta ocult davall successives capes d'asfalt. Màquines i obrers espargeixen l'engrut amb la coneguda, ofensiva olor i sempre succeeix que obturen alguna canal a peu de la façana. Les parets es segueixen una rera l'altra i són ben comptades les que responen a models arquitectònics establerts. Just a una d'elles pot observar-se encara un rajol que servia d'estació a l'època en què hi passava el via-crucis.

Quan el vent bufa fort, presagi de grip o bé s'agita just per fer-se témer, no pot córrer a ple. Només troba per expandir-se l'angost i llarg canal que creix, irregular, entre voravies. Llavors, ràpid, s'escola i xiula cridaner més que per cap altre lloc de la ciutat. Vénen les pors rovellades, els infants que amb el remolí es fan tímids i encongits. És l'hora per entendre que mai podrem escapar de l'edat atònita. Que els fantasmes ens compareixen sense avís, pels vespres desolats quan els malsons colpegen el cervell i una mà invisible fa batre les portes de les cases abandonades. D'hivern, en els dies de pluja, ragen les canals dibuixant l'arc d'una humida cella. A les cisternes penetra el bram sonor mentre que pels patis, els pous puguen de nivell apaivagats, per les venes silencioses de la terra. Domini d'aigües i humitats. La saba immemorial no es venç mai, just és que reposa en l'hàlit grisenc. Potser és cert que dorm just per amarar-se, per acollir-se en alguna fermentació obscura. Quelcom se'ns fa desagradable pels afores. No és només el fred, és una mena de líquid llefiscós que ha gosat travessar la nostra pell, envaint el tros que ens habita. S'enganxa per les sabates i ens atempta el respir. Passejar pel carrer es fa incòmode i cercam aixopluc. Lluny, les muntanyes es renten. El salvatge encara ens atreu però cal observar-lo amb protecció, emparats darrera els vidres. Som al refugi, prop del foc, en un cor de pedra i a força de residir-hi ens feim més vells.

Aina Ferrer Torrens

ELS EFECTES TERAPÈUTICS
DEL TEATRE

Ens trobam d'avant d'un fenomen singular a les nos tres illes, i rar en el món que coneixem, que ens porta a un caramull de reflexions, la primera de les quals seria el perquè del títol d'aquest article: el teatre, pel taller inquer no és una teràpia tot i que és terapèutic per a tots els seus participants, incloent-hi el públic assistent.

I és terapèutic a nivell individual perquè mostra com el desenvolupament dels recursos personals de cada un dels seus components permet modificar les relacions preexistents. I a l'inrevés, com el grup sòlidament constituït modifica cada un dels seus components.

I és terapèutic per la possibilitat que ofereix per sortir del nostre personatge i distanciar-nos dels nostres problemes en incorporar altres personatges i situacions. I és terapèutic perquè l'escenari trenca les diferències i distàncies socials oferint-nos ni que sigui per un període curt de temps, una saludable sensació de llibertat.

I és terapèutic perquè rehabiliten el nom de l'assistència trencant els rols fèrriament instituïts de curants i malalts, de la continuïtat actuació dels primers sobre l'obligada passivitat dels segons. I aquesta crítica passa per la consulta mèdica, però també pels dispositius rehabilitadors basats en la pedagogia dels que "en saben" sobre els que "han de ser educats" per reintegrar-se a la societat.

I és terapèutic pel que suposa una transformació cultural, per la conversió en una empresa social productora de bens, en aquest cas, de cultura.

I és terapèutic pel que suposa d'innovador i de desafiament el fet que un grup de persones sense distinció de malalts i sans, un grup que estaria dins els paràmetres de la "no-normalitat" ofereixen una activitat de cultura, dins els circuits normalitzats, on paraula, gest i imatge creen un nou llenguatge sobre la salut i la malaltia. I és terapèutic perquè s'utilitza el teatre per revelar el procés històric o millor l'ocultació històrica que pesa sobre la malaltia mental.

El col·loqui final és un gran interrogant al públic perquè sigui aquest qui cerqui les solucions a la problemàtica exposada. Volem finalitzar amb l'escrit del programa de la representació de l'espectacle Lorca que el proper dia 5 de desembre s'escenificarà a Fuentevaqueros, poble on fa 100 anys va néixer el poeta. Des de l'associació "Es Garrover" ens plantejam no sols com viure junts, sinó, i sobre tot, com viure bé plegats. I un dels instruments per fer-ho ha estat el taller de teatre que ha significat per a molts de nosaltres sortir de l'aïllament i la soledat.

Sempre se'ns havia demanat l'adaptació al món que ens rodejava, oblidant-se que tota l'adaptació ha de ser reorganitzativa.

En un temps i situació concreta la nostra trajectòria vital va quedar interrompuda per l'emergència de la psicosis. Durant anys se'ns recordava aquest infortuni, sense pensar que el que s'ha perdut sovint no és el més important, i que no ens hem de centrar a recuperar habilitats i situacions passades. Ara descobrim capacitats que mai no havíem sospitat, i, entre d'altres, una ens apassiona: fer teatre!

Lluís Torrent, psiquiatre, *Diari de Balears*, 12-11-98

EL TEMPS I JO

Altre cop els malsons han assiat el perfil de la nit, àdhuc han penetrat les subtils, difuses perifèries de la vigília, esqueixant la teranyina d'imatges virtuals de la memòria que leviten en l'immensitat de l'espai buit, el forat negre sense límits ni partions que engoleix la realitat, la manyucla i la transforma en esdeveniments equívocs, manipulant les percepcions, deformant les estructures lògiques dels somnis.

La petita estança on jec, en una màfega de pallús de fava, té les parets descrostades i l'humit ha dibuixat al referit mapes amb continents efimers, planisferis extravagants, un portal interior sempre clos amb porta de doble full de nord i un finestró cegat amb calç a l'alba. Cap raig furtiu, fulgor o claror de ressol no destorba parpelles ni pupil·les i dormiria a ple si no fos per aquesta pressió al pit que m'ofega i me desvetlla. Ja he provat tota classe de trucs per engegar de mi els incubes dominis, per alliberar-me dels territoris de malura que han fet cau al bigam i me mortifiquen amb deliris de difunts. Ja he begut infusions, beuratges i filtres, tisanes de valeriana i til·la, bullidures de cascall i garroví, d'herba bruixa i fulles de poncir, píndoles de llúpol i passionàries, però cap remei no posa fi a l'angúnia de la fosca, que tan aviat m'enarta amb el seu malefici i em fetilla amb sortilegis i miratges, com m'enutja amb la seva mortificant, silenciosa i constant absència. No res apaivaga l'ansia que em neguiteja, un desassossec que me pren la carn tota i l'estameneja amb tremolors i colrades de suor freda. A punt de retre'm a la deriva, lliure o esclau d'un cervell que me tortura sense treva, hostil al descans plaent, venç amb esforç l'impuls de llevar-me i m'aquiet arrufat sota la flassada, esperant que m'espassi el desvari i retorni el xubec aconhortador, prim com un fil de cosir, que es trenca a les dues puntades. Mai no dorm del tot i sempre un ull aguaita el batec de cada vèrtola.

Tem la nit, però el dia me fa més paüra encara, car és llarg de passar, quasi infinit i, tot i que m'hi afany, destre com som en l'engany i en el desfalc, no sé com

escurçar les hores. No tenc a ca nostra cap rellotge, però podria, per la difusa projecció de les ombres, el seu angle i inclinació, endevinar en cada moment la precisió de les agulles sobre l'esfera o la marca de la vara d'acer sobre els dígits de la façana. Intent enganyar el rellotge biològic menjant a deshora, sopant a migdia, bevent cassalla de prima, fent de cos a mitjanit, capgirant els costums que són habituals a les llars normals, ignorant la presència del temps al meu darrera, agotzonat al clatell per ferir-me en cada descuit, en cada badada. Sé que sempre és a l'aguait i me martiritza amb el seu pas silent. Just fregar-me ja sento el seu perill. Es desprietat com un escurçó verinós i me pren furtivament, un a un, els dies que he atresorat. Hi ha hagut temporades que he aconseguit, amb astúcia, desposseir-lo del seu malèfic poder i, aleshores, aidat dels sons aliats, m'ha traït. He fet cantar el gall a trenc d'alba i sonar les campanes a l'hora de l'àngelus. Els grins de nit, les cigales a l'estiu i a l'hivern la pluja a les teulades. No me dóna treva el maleït, car coneix tots els enginys i els usa a totes hores.

Fa estona vaig descobrir per atzar la seva conxorxa amb els miralls, car del seu mal m'impregnaven la cara, la pell, tota la carn i l'ànima. En cada fregada un plec, una arruga en cada besada. Per això els vaig trencar tots i vaig enterrar els bocins sota la figuera i a sobre, un claper. Miralls i rellotges, rellotges i miralls són de la mateixa camada del temps i fan estralls per on passen. Ningú no coneix aquest fet. Tothom ignora la seva capacitat de destrucció. Són lladres que esmercen el lleure robant vides. Però el temps sap que jo ho sé i per això me fa la vida impossible, me furta les hores. Sé que algun dia el mataré si ell, abans, no me mata.

lluís maicas,
novembre 98

- còpies blanc i negre
- còpies plànols
- còpies color
- plastificacions
- impressions digitals
- enquadracions
- escaner de fotos i diapositives
- còpies de CD
- disseny gràfic
- impressió de camisetes
- impressions gegants a color
- brodats

cdi
centre d'impressió

*posa les teves idees
cdi posa la resta*

Ens trobarà a
Fra Juniper Serra 36
07300 Inca
devant el bar Novedades

tel. 971 50 70 96
fax 971 50 70 97

SANTA MARIA D'INCA: TRADICIÓ I ESPERANÇA D'UN POBLE

Presentació de la imatge restaurada de Santa Maria la Major

Un altre any és passat, pel nostre cel de tardor, l'evangelista sant Lluç amb la vesta mullada d'escasses pluges tardorals; un cop més les nesples damunt la palla van madurant i endolcint l'aspror natural, els codonys es tornen grocs; la claror del sol s'aprima, el dia s'acurça, la foganya convida a allargar la vetlada i el pagès guaita el cel per veure si els niguls arriben a donar la saó per la sembra desitjada. Antany, per aquests temps, tots els camins de Mallorca menaven els conradors al mercat d'Inca, per les fires dels tres diumenges i dijous bo a comprar-hi les llavors, a renovar eines i bestiar, a preparar el llarg hivern que prometia l'esplet i la collita, fruit agermanat de la llecor que cau del cel i de la suor del front de qui conra la terra.

"Nostra Dona endiuemenjada de fires i dijous bo" cada any era i és puntual a la cita inquera. Després de tres diumenges de fires, santa Maria la Major, llavors l'esclafit del dijous bo. Quan la nostra parròquia major és a punt de cloure la commemoració de set segles i mig d'història, reconeguda per l'autoritat màxima de la Cristiandat, els inquers festejam gojosos la tradició ininterrompuda de la titularitat de santa Maria. *Totes les generacions* d'aquesta antiga vila, avui ciutat, al cor de Mallorca, han proclamat Maria benaventurada perquè *el Totpoderós ha obrat* en ella i per ella *meravelles*.

Fa més de set segles i mig que santa Maria és ben nostra: *Madona Santa Maria d'Inca*, l'anomenaren els antics; *santa Maria la Major*, l'hem aclamada els inquers des del segle XVII. Sempre ha estat *nostra* i l'hem venerada en dues belles figures, artísticament remarcables i entranhablement venerades. Les dues imatges ens han acostat ben de veres la Mare que hi veneram. No debades els cristians orientals ens ensenyen que les imatges –icones que diuen ells– perllonguen entre nosaltres el misteri de l'Encarnació. Que bé ens ho diu la taula de Santa Maria d'Inca, que el destacat artista del gòtic mallorquí, Joan Daurer, ens va llegar el 1373! És vertaderament una icona, els seus trets són orientals: és la Mare que ens fa proper i ens indica el seu Fill en braços, que és la llum del món! Il·luminada amb l'esplendor del millor gòtic del segle XIV, santa Maria va ser des de l'altar major de l'església, alçada en aquella centúria, far i dreuera, estel del matí i claror indefectible del poble inquer que aquí treballava, sofria i lluitava enmig de la fosca i de les retxilleres d'esperança, que els dies ennigulats o estirats d'aquell temps els feien avinents.

No havien passat encara probablement 25 anys, quan els nostres avantpassats fruïren de la visió amable, serena i majestuosa d'una nova imatge de santa Maria. Assseguda en trono regi, com dictava la tradició bizantina i romànica, es presentava com a verdadera reina i senyora, *madona*, del poble que feia més de segle i mig que li

havia encomanat la titularitat de la parròquia, és a dir, el guiatge dels inquers en la fe de Jesucrist.

Investigacions recents han tractat d'identificar l'escultor que cisellà per a Inca la imatge més estimada. Amb tota probabilitat va ser Pere de Sant Joan, un artista natural de Picardia, al nord de França, que havia recalat a Mallorca per treballar a la Seu. Va ser mestre director del portal del Mirador entre 1396 i 1398. També consta, per un document de 1398, que va obrar el portal de l'església de Sant Miquel de Ciutat. En el timpà d'aquest portal hi seu una bella *Marededéu* de pedra: els seus trets escultòrics, el sitial regi, el tractament dels vestits, els rissos, el rostre gran i el coll ample l'han feta reconèixer com a "germana", amb tota probabilitat, de la nostra titular. Ambdues imatges serien també "germanes", filles del mateix escultor, de la Verge de l'Epifania que presideix el portal major de Santa Maria de Castelló d'Empúries.

Cap al ponent del segle XIV, doncs, Inca va posseir una bella escultura gòtica, obra d'un Mestre de Catedrals medievals. Encara per les grans solemnitats, la parròquia afegia a les dues *Marededéus* esmentades, damunt l'altar major, una tercera imatge de Maria Santíssima, de plata, fusa malauradament en el segle passat.

Essent ja insuficient del tot la vella església del segle XIV, el 1706 se'n començà una de nova, l'actual, també en honor de santa Maria, que ja des de 1689 duia el títol de *la Major*. El 1754, per la festa titular, es va inaugurar el nou cambriol des del qual Santa Maria la Major començà a presidir l'església parroquial en construcció, mentre l'antiga taula gòtica de Daurer era arraconada.

Almenys des de 1646, consta que la bella imatge atribuïda a Pere de Sant Joan anava vestida. Les imatges antigues, romàniques o gòtiques, de les *Marededéus* prenién amb les vestidures o gonelles un aspecte barroc, segons la moda estètica del moment. Santa Maria la Major arribà a tenir fins a 28 gonelles en el segle XVIII. Aquesta moda de vestir les imatges va ser nefasta per la seva conservació: sovint l'estàtua era fins i tot mutilada per adaptar-li la gonella; més d'una vegada el corc i altres malalties feien malbé la figura sense que els seus custodis se n'adonassin.

El 1881 quedà establerta al Col·legi de la Sapiència de Palma la Societat Arqueològica Lul·liana. N'era secretari el polifacètic Bartomeu Ferrà i Perelló, tan benemèrit de les nostres arts i lletres. Entre els seus fins, hi figurava el de recollir, custodiar i restaurar els objectes artístics i arqueològics amb vista a formar un museu. La Societat, emperò, no es va limitar a restaurar per al seu museu sinó que escometé altres intervencions molt importants. En la inauguració del seu museu arqueològic, el 3 de juliol del mateix 1881, ja hi figurà la taula gòtica

SANTA MARIA D'INCA: TRADICIÓ I ESPERANÇA D'UN POBLE

de Santa Maria d'Inca, de Joan Daurer. Va ser restaurada el 1884, pel Sr. Llorens, sota la direcció de l'Arqueològica, a costes de l'economista d'Inca, Mn. Guillem Fiol. Fou retornada a la seva parròquia.

Quatre anys més tard, el 1888, la imatge de la nostra titular ja era restaurada a instàncies i sota la direcció de Bartomeu Ferrà (BSAL, IV, p. 9-11). Al bolletí de l'Arqueològica, el dit artista va fer publicar pel febrer de 1890 una litografia de santa Maria la Major, dibuixada per F. Escandell, amb una nota que deia: "Se hallaba algo mutilada y cubierta con el detestable traje de forma triangular, impuesto por la moda a semejantes imágenes en épocas de decadencia artística. En su clase es la primera entre todas las estatuas de la Virgen Madre, existentes en Mallorca, y una de las más notables entre cuantas, de su época y estilo, tienen fama en toda España". En aquest punt afirma que, segons la seva opinió, és la imatge gòtica de Mallorca més perfecta juntament amb la del portal del Mirador de la Seu i superior a la que guarda el museu de Lluc i que abans presidia el portal del col·legi. Després de la restauració -afirma- apareix en el trono de la seva parròquia lliure "de los afecciones que ocultaban su rara belleza" (BSAL, III, 216, 219).

La restauració d'ara fa cent deu anys va ser molt "forta". Quan la veren lliure de la gonella i restaurada, cregueren segurament els nostres padrins que descobrien una "nova" Mare de Déu. La imatge antiga, ho hem sentit, era mutilada. El trono devia haver-se tudent ja que l'actual és clarament neogòtic, obrat al temps de la restauració. El lliure que porta sobre el genoll esquerre fou també obrat i afegit llavors; si l'hagués portat la imatge antiga, hauria impedit endossar la gonella a l'estàtua. La policromia és totalment nova, no sols pel to viu dels colors blau i vermell, sinó per l'ornamentació que no correspon a l'estil gòtic original. Anàlisis més profunds ens haurien d'aclarir si el nin Jesús, si més no el cos, és original o també obrat el 1888. Ara judicam la restauració excessiva. La policromia i tot l'aspecte exterior de la imatge sembla més aviat una escultura neogòtica. Però així fa cent deu anys que la contemplam i estimam els inquers.

Quan el proppassat 13 de maig, els capellans d'Inca, el cap del servei de restauració de la Generalitat de Catalunya, la conservadora del museu de Mallorca Joana Maria Palou, el restaurador Josep Maria Pardo, juntament amb el consell parroquial, examinarem de prop la imatge, decidírem que la restauració havia de ser la que correspon a una imatge de devoció popular, que no ens podíem arriscar a escometre una restauració museística, simplement perquè ens aventuràvem a haver de pre-

sentar una imatge visualment molt distinta de la que el poble tenia acostumada; no sabíem què hauríem de treure del que afegí la restauració de 1888 ni com romandria definitivament l'estàtua després d'una restauració a fons.

La restauració que avui contemplau enllestida s'ha limitat a la neteja, a l'extinció i prevenció del corc, a tapar alguns crulls i altres mancances produïdes pels cent deu anys que han transcorregut des de la seva darrera restauració.

Els inquers ens hem d'alegrar de posseir una joia de l'art gòtic com aquesta, que hagi estat escollida per figurar a l'exposició de Montjuïc de Barcelona i de la Llonja de Palma, entre altres peces gòtiques del patrimoni artístic mallorquí. Fa cent deu anys també que reproduccions de les dues figures de Santa Maria, que conservam, la de Daurer i l'atribuïda a Pere de Sant Joan, foren ja mostrades a l'Exposició Internacional de Barcelona de 1888, dins la instal·lació de la Societat Arqueològica Lul·liana.

Tota restauració és un bé cultural i, tractant-se d'una imatge devocional, és un bé espiritual. Avui Inca, en la seva tercera fira, a punt ja d'encendre els foguerons de la vigília de la titular, celebra i acull la restauració de la imatge de Santa Maria la Major. Avui contemplam santa Maria resplendent de joventut i de bellesa renovada. L'oració que, davant ella, avui puja dels nostres llavis és que ens mantengui en la fidelitat a Crist, quan

som a punt de travessar el llindar del tercer mil·lenni. En aquests anys de canvis profunds mai pensats, d'innovacions i projectes jamai sospitats, que afecten la convivència social, la cultura, la fesomia i el tarannà especialment del nostre poble, que trabuquen valors i proposen noves formes de pensament i d'organització humana; quan la proposta i el missatge de la fe i la seva vivència en la comunitat cristiana cerca nous horitzons i s'esforça per trobar nous espais de presència i transformació de la ciutat d'aquesta terra, els cristians inquers giram novament els ulls a santa Maria la Major confiant que romandrà sempre nova i amatent per allargar-nos la mà, per ajudar-nos a desafiar qualsevol repte, a obrir entre tots un futur que hem de construir sempre en la pau i la justícia, en la fraternitat i en l'amor de pàtria.

Pere-Joan Llabrés i Martorell, prevere
Inca, 8 de novembre de 1998

ADONAR-SE'N

Resulta absolutament inevitable i alhora impressiona enormement el fet que milions d'aconteixements i successos, uns semblants i altres radicalment diferents, ocorrin simultàniament pel caramull de persones que, a colzades, "compartim" el Planeta. Ara mateix, algú desenfeinat, llegeix aquestes línies, mentre milers de persones, a un altre món, reconstrueixen així com poden les seves vides marcades per sempre per una tragèdia que aquest cop ha pres forma d'huracà. Just ara també, algú ha decidit irrevocablement i enmig del turment més insuportable anar-se'n definitivament, mentre dues persones celebren en silenci la seva amistat i la sort d'haver-se trobat. Potser més lluny, però en el mateix instant, persones honorables discuteixen sobre el sentit de la justícia i el significat dels drets humans en el nostre temps, mentre algú es rebel·la amb desesperació contra el final anunciat d'una relació que, tanmateix, havia durat massa.

I mentre tot això passa, què n'és de difícil captar l'instant que sens dubte és l'únic cert i segur!; el moment present és tan diminut i efímer que mai som a temps de prendre consciència de res. La nostra ment enreda tant i s'enfila amb tanta agilitat pels sostres del pensament que passam els nostres dies presoners de suposicions, raonaments i conjectures sobre els mil i un embolics que aniuen permanentment a la nostra consciència. Malauradament però, no sabem reaccionar fins que, inesperadament, un dia la vida ens pega una sonora galdada; moltes vegades, quan això ocorre ja és massa tard per rectificar. Tot ens succeeix tan aviat i vivim d'una manera tan inconscient que quan reconeixem empeneditos que el temps ens ha passat per damunt, ens adonam a la fi que hem passat més temps en el projecte que en l'experiment, en l'anhel per aconseguir el que encara no tenim que en valorar i agrair el que ja és nostre. Per poc que ens aturem a pensar-hi, podrem adonar-nos que la nostra existència és presonera de problemes innecessaris i accessoris, els quals desvien la nostra atenció dels assumptes vertaderament essencials. Massa vegades confonem l'urgent amb l'important i, en conseqüència, destinam una energia excessiva en coses secundàries en lloc d'orientar el nostre esforç cap a coses tan fonamentals com és atendre la nostra salut física i mental i la relació amb les persones més significatives del nostre entorn immediat.

El secret més gros consisteix segurament a redescobrir-nos, a actualitzar el nostre potencial i a connectar amb aquest espai interior que va més enllà de les activitats externes i de la complicació que caracteritza el nostre pensament. Si podem aconseguir llevar-nos la careta i trobar-nos cara a cara amb nosaltres mateixos, estarem més prop de l'autoacceptació i del camí que ens permetrà afrontar les nostres carències i resoldre les nostres contradiccions amb més èxit. Un proverbi resa: "Si puc resoldre un problema, el resolc; si no puc, el resolc en el meu interior". Crec amb fermesa que una de les aspiracions humanes més importants consisteix a afrontar amb més convenciment i equilibri no només els acon-teixements externs, sinó, sobretot, la pròpia inestabilitat emocional que condiona massa vegades la nostra relació amb els altres. El més esperançador davant aquest ideal ha de ser, sens dubte, saber i reconèixer que acostar-nos-hi o no, depèn bàsicament de nosaltres mateixos; això suposa inexcusablement assumir la responsabilitat i l'autèntic protagonisme de la nostra existència.

Comptam amb els recursos necessaris per créixer però, per posar-los en marxa, abans n'hem de prendre consciència i després decidir, en llibertat i maduresa, cap a on volem anar i quin camí volem prendre. El repte passa doncs per quelcom tan senzill com és gaudir el moment, i no extraviar-nos en records i somnis impossibles. La felicitat no és per demà sinó per ara i potser tot el que cal fer en aquest instant és adonar-se'n i aprofitar encara l'oportunitat de gaudir-ne.

Victòria Picó i Aguiló

Selva, novembre 1998

L'ESPLAI A INCA

Quan el centre d'Esplai S'Estornell va obrir les seves portes als nins i nines d'Inca, ho féu amb la il·lusió pròpia del qui posa tot el seu esforç en un projecte nou: l'educació en i per al temps lliure dels infants i joves.

És ben comprensible que aleshores moltes famílies no entenguessin gaire allò de que a l'esplai volíem educar i no ser, senzillament, una guarderia on aparcar els fills els dissabtes horabaixa. A Inca no havíem sentit parlar mai de la necessitat de preparar als nins per a un cada dia més llarg temps lliure, ni de les possibilitats educatives del lleure ni del creixement personal que suposa la transmissió de valors en la convivència dins un grup d'iguals.

Ara ja han passat desset anys i han aparegut dos centres més: l'Estel de Crist Rei i els Amics de Sant Francesc. Tot i que desconec el projecte educatiu

concret d'aquests dos darrers, m'imagin que no pot diferir molt del primer ja que els seus monitors reben la mateixa formació i depenen tots de l'església.

Cal pensar, per tant, que cada vegada hi ha més pares que confien en aquestes entitats i que reconeixen el valor de l'esplai i el caràcter educatiu de les colònies i campaments.

En aquest sentit, convé tenir en compte com l'esplai s'ha implicat en el poble, seguint un dels eixos claus del projecte educatiu del GDEM (Grups d'Esplai de Mallorca) com és la opció social de participació activa i compromesa en el poble o barri: animació de festes, organització i realització d'actes infantils i juvenils, compromís dels monitors en altres tasques de voluntariat, col·laboració amb l'Ajuntament i altres entitats o associacions, pintades en els nostres carrers, agraïments a personatges inquers, ...

Però, tot i aquesta constant presència de l'esplai dins Inca, sembla que encara queda un llarg camí per arribar a tota la població infantil del nostre poble i donar a l'esplai el reconeixement social i l'espai educatiu que li correspon. Els qui estam més en contacte amb aquest món ens adonam de la seva importància creixent: els darrers estudis apunten com el sistema escolar obligatori no pot assumir completament l'educació en valors i s'hauran de potenciar noves realitats educatives més centrades en les necessitats individuals i grupals dels infants. Les possibilitats dels

centres de temps lliure són moltes: la relació nin-monitor és intensa i càlida tant perquè el grup d'infants és reduït com perquè els objectius propis de l'esplai es centren en la dimensió afectiva de la persona i en la importància de les relacions humanes; la voluntarietat de tots els implicats garanteix una major motivació que es potencia, a més, amb el component lúdic de les activitats; la innecessària classificació dels nins en aptes o no aptes perquè tots són

igualment aptes per als objectius de l'esplai; etc.

Que aquestes potencialitats es facin realitat dins els nostres centres d'Inca, és responsabilitat de tots, començant pels monitors i responsables en qui recau el major pes, com és creure i viure l'estil del projecte educatiu

de l'esplai, ja que només així es guanyaran la confiança dels nins i de les famílies; continuant pels pares que han de donar suport als monitors i col·laborar sempre que sigui possible; fins arribar a tots els inquers i a l'administració, perquè reconguin el servei de l'esplai i el valorin.

Tan de bo que l'esplai segueixi arrelant dins Inca amb noves iniciatives per a l'educació dels nostres infants i joves i des de la consolidació d'un tipus d'associacionisme jove, dinàmic i compromès amb el seu entorn, el nostre poble.

Maria Fca. Alorda.

Ex-monitona de S'Estornell i professora de l'Escola de l'Esplai.

RECTIFICACIÓ

En el passat número 49 atribuïrem la presentació del llibre "Àngela" de Lluís Maicas a Pere Benet, quan el seu llinatge és Bonet

ENTREVISTA

MIQUEL ÀNGEL RAIÓ I MARTÍN,

UN INQUER QUE S'OBRE PAS EN EL MÓN DELS AUDIOVISUALS

Miquel Àngel Raió i Martín va néixer a Inca ara fa 25 anys. Col·laborador d'Inca Revista així com d'altres publicacions. Membre fundador del grup literari Envit, ha fet nombroses incursions en el món de les arts: poesia, teatre, estudis sobre les arts plàstiques, etc... Com ja vàrem anunciar en el número anterior, l'octubre passat es va estrenar a Campanet el curmetratge *Els aucells de la piscina*, becat pel Consell de Mallorca i coproduït per Bausan Films, del qual n'és el director i guionista. Per aquest motiu vàrem tenir amb ell aquesta conversa.

Si ho vols, Miquel Àngel, retornem allà on ho vàrem deixar. Celebràvem que havíem aprovat la selectivitat i tu em dius que tornes a fer COU. Això té res a veure amb el cinema?

Quan decidesc fer COU de lletres després d'haver fet el COU i la selectivitat de ciències, no hi ha un plantejament ni profund ni greu sobre els meus gustos o disgustos, ni sobre l'afinitat transcendent que m'uneix a una cosa ni a l'altra. En definitiva, no hi ha predeterminació. Aquesta mena de ridícula predestinació que omple biografies i pensaments de tothom.

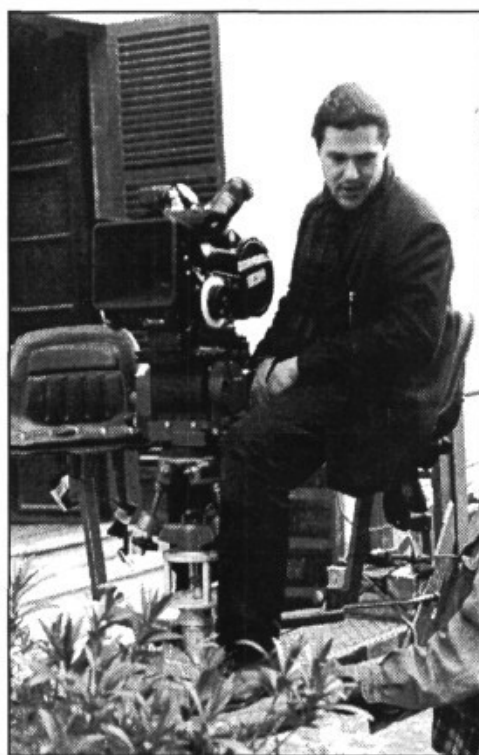
I després d'això, te n'anares a estudiar audiovisuals a Barcelona ...

Crec que en aquell moment la meua decisió és molt casual. És fruit de no-sé-què. Supòs que d'una mescla de coses que encara ara no sé com explicar. D'una banda és, potser, capriciosa. I d'una altra banda, no ho sé.

O sigui, que això de ser de lletres...

Home, és cert que la meua inclinació pels llibres o per la pintura en termes generals sempre l'he tenguda. Si no hagués estat així, no hauria estat mai en aquell grup literari Envit, al qual vàrem pertànyer tots dos. O no hagués col·laborat amb aquesta revista ni haguéssim fet teatre ni res de paregut. Ara..., avui encara no em consider ni una persona de ciències ni una perso-

na de lletres, pens que és una divisió bastant absurda. Entre la gent jove sempre hi ha la mateixa discussió, un és de ciències i l'altre és de lletres i sembla que un en sàpiga més que un altre. Són dues maneres de mirar el món, no necessàriament contradictòries, ni tan sols contràries. Me pareix que el més

important és saber, tant en el pla de les emocions com en el pla intel·lectual. Saber i equivocar-se.

Me pareix molt bé tot això que dius, Miquel Àngel, però com va ser que acabares estudiant a Barcelona i com t'ha anat?

Referint-nos concretament a tot quan està relacionat amb els audiovisuals o amb el cinema, és evident pels qui em coneixen de prop, que mai no em vaig sentir un apassionat dels audiovisuals, ni tampoc un cinèfil. Si me'n vaig anar a estudiar a Barcelona va ser gràcies a l'esforç dels meus pares i també gràcies a la seva mentalitat. Vull dir, ells sempre em varen inculcar la idea que en la

formació, en l'anar fent, d'una persona, l'etapa d'anar a viure tot sol era fonamental. Es tracta d'una manera de fer-te. És més, el període en què un va a viure sol, és fins i tot tipificable. Ara, que ja han passat sis anys de llavors i que he seguit la peripècia vital de molts de compays que venint de fora arribaven a Barcelona, me n'adon que hi ha un primer moment en que un vol sentir-se ell, amb el seu conseqüent posat de bohèmia o excèntricitat o el que sigui, però molt marcat. Després hi ha un anonimat, un deixar la facultat després de quatre o cinc anys i no saber exactament què sentir. Ets un obrer, algú a l'atur o encara aquell pou d'energia i exepcionalitat que et creïes. És un moment de discussió interna. Lla-vores arriba el pacte que et defineix, a cadascun el seu.

Així, d'on surt la dèria pel cinema?

*Bé, tornem-hi, la relació amb els audiovisuals o a el cinema. La veritat és que va anar creixent en la mesura que passaven els anys de facultat. Jo de cine n'havia vist ben poc i en vaig començar a veure més dins les aules. Progressivament, em varen començar a captivar certes imatges, els discurs estètic de certes pel·lícules. I supòs que això va passar perquè vaig tenir l'oportunitat de veure cinema que mai no havia vist fins aleshores. I simultàneament tenia a l'abast la maquinària teòrica que em permetia reflexionar-hi. Em referesc als professors, alguns comptats bons professors com en **Mirito Torreiro**, en **Josep M. Català** o en **Josetxo Cerdà**, i em referesc també a una biblioteca ben grossa.*

Vols dir que canviaries la literatura pel cinema?

A hores d'ara, no m'interessa més el cinema que la literatura o que la pintura. M'interessen per igual en la mesura -i

ENTREVISTA

apel·laré al tòpic- de que són per igual formes vàlides de pensar el món, com ho és l'astrofísica. El cinema que m'interessa i que m'agrada, com tot allò que m'agrada, no és aquell que està més enllà de la realitat o més cap aquí d'ella. Sinó que hi està enmig, com una continuïtat indissoluble. S'hi mescla. Quan un desitja agafar una càmera i mostrar alguna acció, l'assalta sempre -o gairebé- el pensament de si està triant la realitat o no. És inevitable. Deu ser un pensament congènit a la persona. Què és la realitat? etcètera. Després de donar-li moltes voltes jo he arribat a pensar, a creure-ho com a vàlid. Vull dir, sense saber del tot cert si és veritat, que allò que enregistraràs és bó si ho perceps com a continuïtat emocional d'alguna cosa. Si et resulta discontinu, millor que ho deixis. Vol dir que està fora del món. Però em pareix que m'estic penjant pel camí de l'ontologia de la imatge, i no sé si és això el que vols.

Ho trob interessant això que dius, però, no és a aquest tipus de cinema al que ens tenen avesats...

Bé, això que he explicat, és el cinema que m'interessa a mi. D'una banda, pens i n'estic completament convençut que aquells que només defensen el cinema d'autor o bé el cinema comercial s'equivoquen del tot. De cinema, (també de teatre, de literatura, etc.) ni ha d'haver de tot tipus, el que m'agrada a mi i tot el que sigui. Una situació de normalitat cinematogràfica és aquella que accepta en la seva trama de mercat tota mena de productes cinematogràfics. Perquè hi pugui haver cinema d'avanguardia hi ha d'haver cine comercial, també cine de terror, etc. El mercat se retroalimenta. Allò que no és normal és que només hi hagi cine comercial. Com tampoc no és normal que durant molts d'anys a Catalunya s'hagin produït pel·lícules històriques. I dos quarts del mateix ha passat amb la novel·la històrica a Catalunya. Això demostra una discapacitat. Pareix, però, que lentament la cosa s'està component.

I, a més a més, en català...

De la llengua catalana per fer cine, no

hi veig el mal ni la impossibilitat. Tot s'emmalalteix amb el prejudici. Si feim cine en català i no el deixam doblar o no el volem subtítular o no deixam que se'n produeixin pel·lícules comercials o no deixam que se'n facin pel·lícules en castellà des de Catalunya. Tot això fa que al final el mercat sigui migrat i manco. Crec que el problema de l'idioma és donar-li massa transcendència. Si ho fas i és bo, fes-ho en l'idioma que sigui. Jo, pel meu cantó, ho faré en català perquè és la llengua amb la qual em sent. **Els aucells de la piscina**, per exemple, és íntegrament en mallorquí. I no passa res.

Per fi, Els aucells de la piscina. Si no em treus el tema, ja ni en xerram. Com va començar l'aventura?

El punt d'arrencada de la producció és una subvenció del Consell de Mallorca.

de tres i quatre milions de pressupost real, si vols haver de demanar un parell menys de favors o tens una mica més de mala sort que nosaltres.

I no és una queixa. Venc a dir, amb això, que un primer curtmetratge en 35mm és una mena d'odissea, fet a Mallorca o a Barcelona, tant és. I ho explic en números (**sonriu maliciosament**) per fer veure que encara avui a les institucions mallorquines els falta saber per on van els tirs. S'està vivint un procés d'aprenentatge general, per part d'ells i de la nostra, per saber on cau el límit de les coses.

Tens tota la raó, però, pensa que tu et vares arrencar en 35mm i això és car.

Sé que treballar en 35mm és car i que per narrar bé no hi ha impositcions del format. Una història ben contada ho és en single 8, en 16mm o en vídeo. Ara bé,

Miquel Àngel acompanyat de l'actriu Dilla i els actors Tossar i Reichac

Es tractava d'un concurs en aquesta línia d'impuls de l'audiovisual que des de fa ben poc es tracta de dur endavant.

Però, aquí no acaba el procés de producció d'un curtmetratge en 35mm i fet humilment, com ara el nostre. Perquè m'entenguis, **Els aucells de la piscina** ha costat més de 2 milions i el punt de sortida n'eren 400 mil pessetes del CIM. Després hi ha hagut aportacions de molts d'amics i també de "Sa Nostra", i entremig, desenes de favors no cobrats i de bons professionals treballant per amor a l'art o no-sé-què. O sigui: més

el mercat crea unes limitacions, té una llei que no pots deixar de considerar. I és que el mercat, la consideració professional d'una feina existeix major-

ment si aquesta està feta en 35mm i amb uns estandars de qualitat determinats. És així i prou. Si vols tenir partida rodada en 35mm i si no formes part d'una altra partida. Jo som crític amb aquest fet, qualsevol història hauria de ser valorada independentment del seu format, perquè el talent d'un narrador va més enllà. Ara, posats que de moment les coses són així i prou, també som crític i

ENTREVISTA

reflexiu amb la situació del cinema a Mallorca on la defensa de l'amateurisme és un fet habitual.

Què vols dir amb això?

Ningú no nega que les pel·lícules, per exemple, d'en **Biel Mayans**, tenen vida i molt de cinema que les traspassa, i com ell moltes altres. Però, la conformitat amb el format fins a l'extrem de defensar-lo amb les seves precarietats - com molts de joves a Mallorca fan - és una manera d'autoexcloure's del mercat o de la possibilitat.

Tornem a Els aucells de la piscina. Conta'ns un poc...

La història que contem és un història intimista i de ritme lent, molt amb consonància amb el cine que m'agrada, aquest cinema on l'espectacle davant la càmera torna mínim i un arriba a creure que allò rodat té la potència neta de la vida. Com tu ja saps, és una reflexió dins d'una casa -en aquest cas el marc inigualable de **Can Vivot**- sobre què fer amb el temps viscut i amb la memòria mateixa. En aquest sentit una reflexió d'aparença molt feixugota. Però tractant de salvar-ho, de rompre-ho, creant una tensió entre allò que s'està contant i la manera de contar-ho. Evitant tota transcendència. Del resultat, ja en direu.

Per quiplantejar-ho així?

D'una banda, per un afany d'experimentar amb una història de curmetratge on els personatges no fossin ni titelles ni paròdics, on poguessis veure'ls amb consistència. Aquesta passivitat sòlida d'un personatge davant d'una càmera sense necessitat de córrer ni fer carotes. D'una altra banda, era clar que una primera història en 35mm l'havia de sentir a prop, i havia de ser sense masses concessions.

Supòs que tot plegat, haurà tengut quelcom d'aprenentatge?

Sense cap mena de dubte que l'aprenentatge ha estat elevadíssim. Per una banda l'aprenentatge tècnic en ell mateix: com aprendre a demanar cada cosa a cadascun dels tècnics. I després per la mateixa admiració que sent per molts dels professionals amb qui he treballat. En **Miquel Rosselló**, dit Sa Càmera, com a director de fotografia, que amb el seu equip han fet una tasca

molt acurada, molt neta. O els actors **Fermí Reixach** i **Cristina Dilla**: ell un veritable inspirat del cine i ella amb la contenció justa que cercàvem i precisió. I encara més amb en **Pep Tosar**, que ja de bon principi s'hi va envescar amb ganes tant com va poder i amb qui passam bones hores al marge de tota relació professional. Per altre cantó, ha estat inestimable la força de n'**Elisa**

guanya algun millor. I si no, tampoc no passa res. Perquè el seu veritable futur és l'aprenentatge que n'hem tret. I les possibilitats que tot això en dóna.

No seré gaire original, però ara és el moment de demanar-te: què estàs fent ara mateix, quins projectes tens a curt termini?

Actualment tenim una altra veta entre mans, la punta d'un nou projecte. En

Treballant en el muntatge *Els aucells de la piscina*

Sirvent en la producció i en Josexo Cerdà en l'ajudantia i assistència de direcció.

Quina valoració fas, doncs, de la experiència?

Els aucells de la piscina és el primer projecte gros on m'he ficat i, en general, del resultat, tant la gent que hi ha treballat com jo mateix, n'estam ben satisfets. Ara, a més de la feina feta i dels fruits que pugui donar -si es que en dóna- en queda el cuc de tornar-hi. Que jo sigui un bon contador està per demostrar, però és ben cert que contar, deixar que les imatges passin per davant de l'objectiu de la càmera i amb aquest simple gest, més tard qualcú senti assegut a una butaca, això engata. Té una fascinació, una espècie de misteri.

Què passarà ara amb el curt?

Pel que fa al futur del curmetratge, té de dir que un curmetratge té una vida de més o menys un any des de què va ser acabat. I durant aquest se'n va a fer el recorregut de festivals de l'Estat. I si en

aquesta ocasió tractam de cercar una història més a prop del públic. Ara ja és possible cercar una mica més de pacte entre allò que ets tu i allò de fora teu.

Per aquesta mateixa raó estam començant a treballar a partir d'un conte del simbolista francès **Villiers de L'Isle-Adam**. Estam plenament convençuts de l'actualitat de la història i que hi ha una manera de contar-la rotundament contemporània. La idea és allunyar-nos d'aquesta línia tan profundament autorial que mou tots els curmetratges d'ara. L'afany és contaminar el projecte de talents diversos i dotar-lo d'una atmosfera de professionalitat més terminant.

Sé que ara canviaré radicalment de tema, però no m'agradaria acabar l'entrevista sense que em diguis com veus tu Mallorca des de la distància, des de la gran urbe?

Amb el temps he arribat a creure que Barcelona és tant o més provinciana que Mallorca, però que ho dissimula d'una altra manera. I per ventura ho

ENTREVISTA

dissimula d'una manera més perversa. Amb un refinament més mal de desem-mascarar. Mallorca, en aquest sentit, és més òbvia. Els mallorquins i Mallorca som com som i no sé jo si canviarem. Per dir ver, l'altre dia pensava en això. M'interessava, concretament, pels pocs textos sobre antropologia que s'han publicat arran dels mallorquins. I la veritat és que no veig encara clar si tota aquesta passivitat de la que els mallorquins ens queixam, i que en certa manera també ens complau, és un costum o una raó molt més atàvica. Ara, no hi ha cap dubte que quan obres des de Barcelona el *Diari de Balears*, que compr cada diumenge, sempre penses que hi ha un aire de surrealisme en tot quan passa a Mallorca. Des dels dirigents del PP que volen sumar-se a una manifestació en contra seva passant per la història d'aquell home que per guanya doblers menjava animals vius, amb pell i tot.

I d'Inca, que em pots dir?

La història d'Inca és una història difícil. He conegut molts més pobles-ciutats com Inca i totes pateixen del mateix mal. Jo crec que és un mal quasi numèric. Els llocs d'entre 20 i 30 mil habitants pateixen sempre d'una certa indefinició. Sobretot si, com en el cas d'Inca, varen tenir una explosió econòmica i després varen haver de fer front a una redefinició obligada pel recés. Ara bé, en termes globals crec que la ciutat adquireix progressivament una mena de saludable autoconsciència, en bona mesura gràcies a l'esforç, massa atomitzat encara, de certes persones i col·lectius que estan fent una bona feina. I tot això, pens, li està donant, poc a poc, uns aires nous. Potser és nostàlgia o deformació, però des de Barcelona tenc la impressió de que Inca es va compactant. I això és, sens dubte, la primera passa per a qualsevol cosa.

Gràcies Miquel Àngel per la teva conversa i les teves aportacions. Des d'Inca Revista et desitjam molta sort en tots els teus projectes, ja que de les teves aptituds i de la teva dedicació en som ben concients.

Andreu Caballero

Tardor de 1998

DIJOURS BO 1998

Un any més la capital del Raiguer fou punt d'encontrada de milers de persones arribades de tots els indrets de la nostra illa. Les autoritats com sempre, i enguany encara amb més motiu perquè estam en any d'eleccions, no mancaren a la cita. El dimecres, malgrat les inclemències del temps, s'inaugurà oficialment la fira.

El dijous, a mesura que s'avançava el dia, podem dir que a "ralentí", anaren omplint-se els nostres carrers de visitants que, sense temor al mal temps, havien arribat a la nostra ciutat.

El Dijous Bo és més que una fira qualsevol, és, podem dir, un esdeveniment social que sobrepasa en molt qualsevol altra festa o diada de les que s'organitzen a Inca i comarca.

Enguany, per primera vegada, el carrer Major va quedar lliure de llocs de venda i el públic va poder gaudir del carrer passejant amunt i avall sense empentes. El Dijous Bo fou com sempre el gran mostrador on hi havia les darreres innovacions en cotxes i tot de tipus de vehicles de tracció mecànica, maquinària agrícola i industrial, productes d'artesanía i demés productes tradicionals de la nostra pagesia.

Mentre la indústria del calçat i auxiliars, des de sempre de gran importància a Inca, intentava oferir una imatge de renovació empresarial, així ho poguérem veure a la carpa instal·lada a la plaça Mallorca, també eren moltes les empreses d'altres activitats que oferien els seus productes.

Resulta molt difícil quantificar el volum de negoci en els dos dies, dimecres i dijous, en què es desenvolupa la fira. Més fàcil resulta comprovar el resultat de l'esforç de molta gent, que es tradueix amb

l'acceptació popular, sempre condicionada per la meteorologia, la qual cosa sembla ser l'únic enemic capaç de fer minvar l'assistència de públic. Així i tot el descens del dimecres horabaixa per la tempesta

que va caure a la ciutat es tornà alegria el dijous a mesura que el dia s'avançava. Estam segurs que sempre, plougi o no, el Dijous Bo serà un punt de trobada indiscutible per a tot el poble de Mallorca.

Des de les pàgines d'INCA REVISTA volem donar l'enhorabona als organitzadors i tots els que han fet possible aquest esdeveniment, de manera especial a l'Ajuntament i l'Associació de Comerciants.

**MOLTS
D'ANYS**

LES COMUNICACIONS

Hi havia una vegada a una vall, una vaca que va veure passar el primer tren. Després, aquest tren se'n va endur la vaca a s'escorxador. Finalment, el mateix tren se'n va endur el pastor a la guerra". Aquest conte es titula "Adiós cordera" i el va escriure Leopoldo Alas, "Clarín". Així comença un reportatge dels 150 anys del Tren a Espanya. La metàfora m'ha fet pensar en la fascinació que ha tengut sempre aquest mitjà de locomoció, que, seguint fidel pel camí de ferro -i segons aquest article- ha anat augmentant amb vertiginosa velocitat l'any 1829 de 48 km/h., a l'any 1990 que era de 515 km/h.

Abans de que el tren creués Espanya, es tardava una setmana per anar de Madrid a Barcelona amb diligència; i sense anar més lluny, a Mallorca, tota una nit per anar en carro des de Palma a qualsevol poble de la serra o del pla. L'amo aprofitava per amollar les corretjades, i es dormia confiat que l'animal ja es sabia el camí. He sentit contar que, a vegades, es posaven missions, i es paraven a la vorera i quan el carreter dormia, canviaven el carro de sentit. Quan es despertava, veia astorat, que tornava a ser al mateix lloc de partida... i amb el carro sense descarregar!

Tornant a la via des tren. Avui, l'AVE uneix Madrid i Sevilla en 2 hores i mitja; i EUROMED, des de València a Barcelona en 3 h.

El fantàstic món de la tecnologia és tan impressionant com imparabile. Un viatge en marxa constant i que no té mai arribada.

Quan el Discovery és ja triomfal història, s'ha llançat també amb èxit el primer mòdul de l'Estació Espacial Internacional. Segons els científics, el projecte més ambiciós de la història. Amb xifres naturalment astronòmiques, ja es poden reservar passatges a l'espai; això sí, a prova d'emocions fortes i d'una butxaca milionària. De moment, pels menys aventurers i que han de butxaquejar cada fi de mes, podem esperar a les ofertes...

Quan l'admirat astronauta Pedro Duque va dir, amb tanta naturalitat, que el que més sentia era no poder contemplar la terra tot el temps que voldria des de l'espai, vaig pensar si una vegada superat l'equilibri de la ingravidesa i l'heroïcitat, i tornant a trepitjar la terra tan petita des del cosmos, tornin a ser ells mateixos; amb la mateixa senzillesa i simpatia que despertà l'enginyer madrileny, i que entre altres coses se'n va endur la nostra senyera. Algú va afirmar que "El qui ha estat a la lluna ja no te metes a la terra". De totes maneres, han estat a l'altura universal i brillant de les estrelles.

Les comunicacions permeten avui la unió entre llocs que abans eren inimaginables per la gran majoria.

Oceans, rius i muntanyes acariciats damunt la bolla del món a les classes de geografia. L'avió ens desplega el mapa immens, audaç com un monstre metàl·lic, volant per damunt pobles, gratacels i siluetes d'illes que podem reconèixer. Volar! Travessar els niguls de boira i tenebres, i de sobte la més gran nitidesa... Un somni massa hermós per no sentir un temorós respecte.

Ara voldria fer un viatge al passat, a la dècada dels anys 50 i 60... Jo no record la primera vegada que vaig veure la mar, però sí la primera que vaig veure el moll de ciutat. El motiu era anar a acomiadar uns tios meus que se'n anaven a les Amèriques. L'impacte que ja mai s'esvairà, va ser de grandiositat. La immensitat de la mar continguda tan dòcilment dins la gran riba. El vaixell, també grandios, on les persones que hi pujaven quedaven disminuïdes en la desproporció del gegant i les formigues. El sentiment de gran transcendència que tenia aquell viatge tan decisiu per a tota la família. I la sensació de la pròpia petitesa damunt el moll tan gran, prou evident, ja que només tenia tres anys.

Imagin el sentiment i l'emoció que hi surava dins el vaixell oscil·lant i tant il·luminat. I la dels qui estaven en terra ferma dient-se adéu. Els pares, que eren els meus padrins, acomiadaven el fill que no sabien si tornarien a veure. Però no record escenes de plors ni tristors... Tota la pena continguda dins el cor com l'aigua en el moll, dòcil i amb suau maror de mare... Darrera, la Seu imponent i majestuosa; davant, l'horitzó ple d'incògnites, i cada vegada, la badia més llunyana i l'olor de la terra es confonia amb l'olor salobre de la mar. Fins arribar a Barcelona. Després transbord al "França C", on si tot anava bé, amb dotze llargs dies i dotze més llargues nits de fosca i claror, sense comptar amb les tempestes que l'allargarien encara més, i posarien a prova l'estómac del més avesat mariner.

Com més lluny es feien, més bona era la sobrassada, i les figues seques que la mare li havia preparat dins caixonets de "Faries", i feien l'oloreta de la fusta, del tabac i de les fulles seques de la figuera. La gargamella nuada no el deixava menjar, ni plorar... Ai, mumareta meva! I ja només es veia la mar, i ara ja era ben fonda i blava.

El telèfon era a Mallorca el "rara avis" dels nostres pobles. De color negre com el corb, l'au de mals auguris. Record l'única vegada que va sonar per a nosaltres, i va ser per comunicar-nos la mort d'un parent. Per això, jo que cada dia el veia penjat a la paret del magatzem de cas Cabo, el veïnat on jo hi jugava, no el tocava ni en broma.

(Segueix a la pàgina següent)

LES COMUNICACIONS

El telegrama era el mitjà amb què ens solíem comunicar des de Caracas les coses importants. Així que quan l'obríem amb temença, era per a comunicar un esperat naixement, o una mort inesperada. Les demés notícies, les que no tenien gaire pressa, venien sempre en un sobre vorejat amb vermell i blau i amb un requadre que posava "Por avión". El paper era finet com el de fumar, i venien supòs, en vols comercials, perquè de passatgers crec que n'hi havia ben pocs. Damunt el bufet dels meus padrins sempre hi havia el darrer sobre, obert a qualsevol que el vogueés llegir. Record que sempre hi havia frases com aquestes: "Mu-mareta, quan faceu les matances, posau-li un bon pic de coent" o bé: "Quines ganes que tenc de menjar una bona greixonera de sopes". Ara, amb les Agències de Transports urgent, això pot semblar una versió sensiblera, com la d'aquelles pel·lícules horribles que, es rodaven en blanc i negre i amb el folklore de fons al gramòfon. "Que bien que sabe este vino cuando se bebe en tierra extraña". Però era l'autèntica realitat.

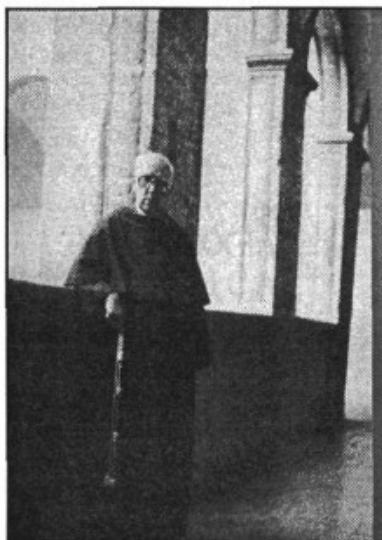
El mitjà de comunicació més revolucionari dels anys 60, va ser la televisió, que ens mostrava el gest i la imatge. Abans va ser la ràdio, que ens duia la veu i la imaginació. Ara, el fax, el mòbil, Internet, etc, etc... El consell de "Si funciona no ho arreglis" s'ha anat modificant amb l'altre que diu "Absolutum obsoletum.. si funciona està antiquat".

Comunicació és també la columna del diari. La mirada fugaç. El contacte d'unes mans. L'amor. I això que estàs llegint, perquè sent la necessitat de comunicar-me amb tu, lector, i tal vegada amic.

Catalina Amer Vives
novembre 1998

EL PARE MIQUEL COLOM VA COMPLIR 98 ANYS

El passat dia 21 d'octubre, tocant ja les fires inqueres, el Pare Miquel Colom Mateu, recentment anomenat Doctor Honoris Causa per la Universitat de les Illes Balears i col·laborador d'INCA REVISTA, va complir 98 anys amb molt bona salut.

Des de la seva senzilla cel·la franciscana, aquest bunyolí de naixement, però inquer d'adopció - ja que fa molts d'anys que viu a la nostra ciutat- ha treballat incansablement a favor de la nostra llengua i cultura des d'un temps en què no era gens fàcil poder expressar-se.

Aprofitant l'avinentesa, les persones que feim Inca Revista volem alhora que agrair la seva tasca, donar-li els MOLTS D'ANYS, desitjant de cor que, malgrat vostè afirmi que "quan ell voldrà", pugui arribar a complir els 100.

Guillem Coll

PUNTS ESTRELLA

Un univers de regals

Per acumular Punt Estrella, només ha d'utilitzar la seva targeta de "la Caixa", on i quan vulgui. Així de fàcil i senzill: per cada 1.000 pesetes de compra, un punt. I, com més punts, millors seran els regals que podrà escollir del catàleg del nou programari Punt Estrella.

Relotges, càmeres fotogràfiques, espectaculars viatges... Ara, les targetes de "la Caixa", a més a més de la comoditat i seguretat que li proporcionen, li permeten d'accedir a un univers de regals. Passi per qualsevol oficina de "la Caixa" a recollir el seu catàleg Punt Estrella.

TEMPS DE CINEMA

Valoració de pel·lícules:

El hombre que susurraba a los caballos. *Robert Redford* ****

L'arbre de les cireres. *Marc Recha* **

El abuelo. *José Luís Garci* **

Los miserables. *Bille August* **

La niña de tus ojos. *Fernando Trueba* ***

Lulú on the Bridge. *Paul Auster* ****

Los amantes del círculo polar. *Julio Medem* ****

El show de Truman. *Peter Weir* ***

A los que aman. *Isabel Coixet* ****

My name is Joe. *Ken Loach* ****

Barrio. *Fernando León* ****

Snake eyes. *Brian de Palma* **

Mararia. *José Antonio Betancor* *

Estación central de Brasil. *Walter Salles* ****

Amb aquest article s'inicia una col·laboració a INCA REVISTA, per comentar els principals films que s'han estrenat darrerament als cinemes de Palma i a comentar els principals esdeveniments del món del cinema. En el capítol de festivals, s'ha celebrat el **Festival de Valladolid**, caracteritzat per la gran qualitat de les pel·lícules que van a concurs; ha guanyat, com quasi sempre que hi va, un film d'en Ken Loach (*My name is Joe*) que més envant comentarem. En el capítol de necrològiques, el món del cinema està de dol ja que ha mort un dels més grans creadors de tots els temps, el director japonès **Akira Kurosawa**, amb múltiples obres antològiques de l'envergadura de "Ran", "Trono de sangre", "Rashomon", "Dersu Uzala", "Los siete samurais" i per a mi la seva gran obra mestra "Vivir", retrat cruel del funcionari públic; el seu cinema es caracteritza per la força de les seves imatges, passant la paraula a un segon terme i entenent el cinema d'una forma molt visual; s'ha de dir que va ser el més internacional dels directors japonesos seguint l'estela dels seus grans mestres Ozu i Mizoguchi. Com a darrera notícia, s'ha donat el Premi Nacional de Cinematografia al director **Montxo Armendáriz** fent justícia a l'extraordinària carrera d'aquest franc tirador del cinema espanyol amb obres tan personals com "Secretos del corazón", "Tasio", "Historias del Kronen" i altres.

En relació als darrers estrenes a la nostra cartellera s'ha de destacar la que per mi és la millor pel·lícula que està en cartell, l'extraordinària **My name is Joe**. Amb aquest film en Ken Loach ha tornat els seus orígens després de les seves dues incursions al cine-

ma internacional ("Tierra y libertad" a Espanya i "La canción de Carla" a Nicaragua) i ho ha fet amb aquesta obra desgarradora que analitza, en el que realment és un mestre, els suburbis del seu país amb un cinema directe i sense concessions, amb actors poc coneguts que viuen els personatges ja que l'han viscut a la vida real. **El hombre que susurraba a los caballos** és un film reposat i tranquil en el que el paisatge es converteix com un element integrant de la història. L'adaptació que ha fet en Bille August de **Los miserables** d'en Víctor Hugo es torna com una estampa estil Reader's Digest de la novel·la original, salvant-se per l'extraordinària interpretació dels dos principals protagonistes i estant molt lluny de les grans obres del director suec. **Lulú on the bridge**, primera realització d'en Paul Auster, analitza el mite de Pandora, aquella dona/home dels somnis que tothom du dintre ell. **El show de Truman** analitza amb total crueltat la possibilitat, ja no tant llunyana avui en dia, de la invenció d'una vida per part d'un programa de TV. **Estación central de Brasil**, guanyadora de l'Ós d'Or al passat festival de Berlin, és com un retrat cruel i poètic de la vida a Brasil amb un tipus de fer cinema molt influenciat pel neorealisme italià dels anys 40. **Snake eyes** es converteix amb una burda realització estant molt lluny del que pot donar de si en Brian de Palma. En quant al cinema fet a Espanya, s'ha de destacar l'extraordinària **Los amantes del círculo polar**, anàlisi del destí dins la vida que tothom duim dintre. **A los que aman** és un retrat poètic de les relacions humanes ambientat al segle XVIII. **Barrio** analitza la vida d'uns joves a qualsevol barri de qualsevol gran ciutat amb una gran fidelitat. **La niña de tus ojos** vol ser una comèdia amb missatge que queda a mig camí sobretot pel repart tan inadequat. **Mararia** és un film absurd i buit sense més interès que la contemplació del paisatge àrid de Fuerteventura. **L'arbre de les cireres**, tracta sobre els sentiments i el destí que es queda a mig camí. I ja per acabar, **El abuelo**, film que representarà a Espanya als Oscars de l'any vinent s'ha de dir que té tots els defectes i quasi cap virtut del cinema de Garci convertint a la coneguda obra de Galdós en una buidor sense extrem, únicament salvat per l'extraordinària interpretació de Fernan Gómez i Rafael Alonso.

Toni Balaguer

PREMIS DE MAIG

Flors de maig, duren tot l'any!
B. Roselló-Pàrcel

Des de l'any 95 que voltava aquesta idea per la delegació inquera de l'OCB i per fi, enguany, l'hem assolida. Són molts els noms i les converses que s'amaguen darrera d'aquesta nova fita i resultaria difícil enumerar la aportació de cadascuna de les persones que han fet possible la instauració dels Premis de Maig. Permeteu-me, (tot i que sé que tots els esforços i dedicacions han resultat, com gairebé sempre, imprescindibles) destacar, una vegada més, la tasca i el convenciment de na Merçè que, segura de que havia de tancar la seva etapa com a presidenta de

la nostra delegació, ha treballat de valent fins a deixar enllestit aquest nou projecte. (Moltes gràcies, de bell nou !).

És del tot necessari revitalitzar la vida cultural a Inca i reconèixer i agrair la dedicació d'aquelles persones o entitats que, com l'OCB, treballen en favor de la

ca, tenia els seus premis. Així ho sentirem el centenar de persones que omplirem aquell local del carrer de Crist Rei.

Esdevingué grata la vetllada. Un bon sopar fou el preludi. Acte seguit, en Lluís Maicas s'encarregà d'encetar aquests primers Premis de Maig. Dos foren els guardons que s'entregaren en aquesta primera ocasió. La Premsa Forana va ser distingida amb el premi Miquel Duran i Saurina, per la seva valuosa contribució a la normalització lingüística en el món de la comunicació. L'altre premi, el

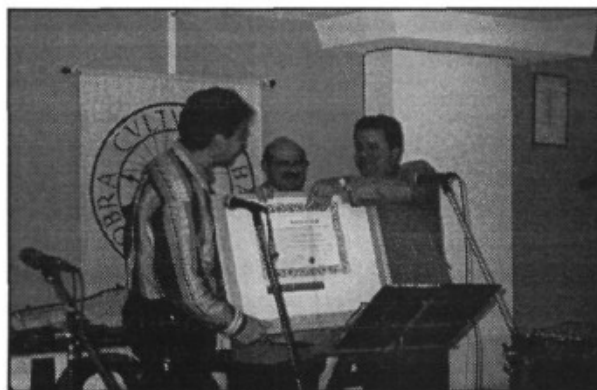
fou atorgat a la Unió Musical Berenguer d'Anoia, Inquera, per la seva gran trajectòria i per la indiscutible aportació que estant fent a la dinamització cultural d'aquesta ciutat. Entregaren els premis, dues litografies de na Paula Dalià, creades expressament per a tal ocasió, Damià Pons, conseller de cultura, i Pere Rotger, batle d'Inca, que junt amb Antoni Mir, president de l'OCB, foren també els en-

carregats dels discursos. La animació de la nit vengué de la mà del grup JEI i de la música de Al Majurqa. Sens dubte, tot plegat, una nova contribució d'aquesta delegació de l'OCB al patrimoni cultural del nostre poble i una invitació per l'any vinent.

Andreu Caballero

Fotografia de tots els guardonats

El batle d'Inca lliura el premi al director de la Unió Musical Inquera

Parlament del Conseller de Cultura

normalització de la llengua catalana i en la dinamització cultural de la nostra ciutat. Aquest va ser, des d'un bon començament, el propòsit de la nostra dedicació.

Fou el 22 de maig quan tota aquesta feina es va veure recompensada. Els premis de Maig esdevingueren una realitat. L'OCB-Inca, i per tant la ciutat d'In-

DUNCAN MARTÍNEZ

UN INQUER D'11 ANYS CAMPIÓ D'ESPANYA DE PATINATGE ARTÍSTIC
EN LA MODALITAT D'ALEVINS

En el decurs de la tercera fira dedicada a l'esport, vaig poder contemplar per casualitat una exhibició de patinatge artístic a la banda nord de la plaça de la Vila. A la sorpresa inicial de comprovar que aquest acte no constava en el programa, n'hi va haver una altre encara més increïble: com era possible que aquell grup de nins i nines poguessin aguantar l'equilibri sobre els seus patins de rodes damunt un terreny tan perillós?

Confés que no conec massa el món de l'esport, però pens que hi ha d'haver un mínim de respecte perquè la gent, en qualsevol camp i en qualsevol categoria pugui dur a terme el seu treball amb dignitat. I si no pot ser, que es reservi l'espectacle per un altre dia, informant

més bé a la gent que, a ben segur, haurien fet costat amb la seva presència als integrants del Club de Patinatge A.V.V. Saiton-Son Rapinya que s'ho merescueren amb escreix.

El que tal vegada desconeixien la majoria dels que contemplaren les seves acrobàcies, és que entre els

alevins, hi havia dos autèntics campions: en Duncan Martínez, inquer d'11 anys i n'Àfrica Palou, palmesana de 8 que aconseguiren la medalla d'or dels campionats d'Espanya de patinatge artístic, en la categoria abans descrita, el passat més d'octubre a la localitat turolense d'Alcañiz.

Posats en contacte amb llurs famílies ens trobàrem una horabaixa per parlar d'aquest esport; de les no poques dificultats, sobretot econòmiques que suposen la seva pràctica, dificultats que augmenten a mesura que s'accedeix a categories superiors. Ens informaren també que el patinatge artístic, com molts

altres esports no considerats "estrelles" no està subvencionat per cap entitat diguem-ne "oficial". Els aficionats, o en el cas dels nostres nins, els pares, han de pagar totes les despeses: desplaçaments (quatre dies a la setmana a Palma), vestuari, (canviar de malles cada tres mesos), dos parells de patins com a mínim (els més barats no baixen de les 40.000 ptes.), viatges a la península i una llarga llista de petites coses indispensables que els permetin dur envant amb rigor i serietat el seu treball.

Problemes apart, en Duncan i l'Àfrica, que treballen en parella des de l'any 96 i que feren gala en tot moment d'una extraordinària simpatia, ens mostraren il·lusionats el guardó que reconeixia els seus mèrits. Una copa magnífica aconseguida després de moltes hores d'esforç i disciplina, i una medalla acreditativa de la categoria corresponent. Però el més guapo de tot, i això sí que ens va semblar positiu, és que la seva participació va servir sobretot per gaudir moltíssim i per passar-s'ho la mar de bé, que és el que realment compta quan es té l'edat dels nostres petits grans artistes.

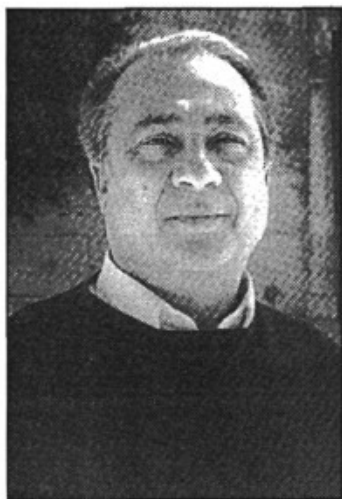
Des d'aquí l'enhorabona a tots els components del Club de Patinatge A.V.V Saiton-Son Rapinya per la seva brillant actuació a Inca; a les entrenadores Adela Martín i Pilar Matas, a Rosa Mª López, medalla d'or en individuals al mateix campionat d'Espanya i als joves campions alevins. Creim que Inca pot sentir-se orgullosa d'afegir un nom més a la llista dels que tan dignament l'han representada, el de DUNCAN MARTÍNEZ.

Maria Mercè Puig

PRESENTACIÓ DE LA NOVEL·LA “ELS DIES” DE JAUME ARMENGOL

El passat dijous, dia 26 de novembre, organitzat per la Delegació de l'OCB d'Inca, al Casal de Cultura amb gran assistència de públic, fou presentada la novel·la *Els dies* del que fou president de l'entitat de l'any 1976 a 1979, col·laborador i amic en Jaume Armengol.

Aquesta obra fou guardonada als Premis Ciutat de

Palma de 1966, concretament el Premi Gabriel Maura de novel·la, i ara ha sortit a llum, després d'una revisió acurada del text original, en el qual s'han anul·lat certs comentaris, actualment desfasats i se n'han afegit textos com per exemple el missatge complet de l'estat de guerra, que en aquella època no podia publicar-se.

En Jaume creu, malgrat hagin passat ja 30 anys, que la novel·la pot despertar una certa curiositat històrica entre el sectors més joves ja que fou escrita per un jove i reflecteix la situació social dels anys seixanta. Per altra part, entre les persones de la seva edat, creu que suposarà un record nostàlgic d'aquells anys que tant marcaren les seves vides.

La novel·la té un component autobiogràfic innegable, i a través dels dos protagonistes centrals intenta retratar el món i la societat, l'opressió i l'asfíxia interior que en aquella època vivien els joves. És una novel·la d'amor i de passió, plena de sentiments.

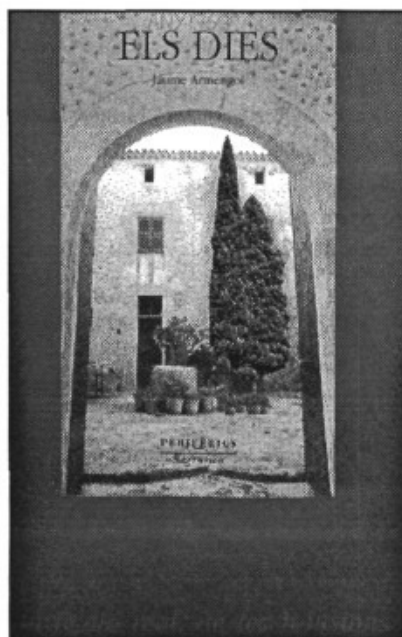
La presentació va estar en mans del nostre col·laborador en Lluís Maicas, ell és autor del pròleg de la novel·la. En un parlament nítid, acurat i encertat, ens donà a conèixer l'obra i tot el que representa l'escriptor Jaume Armengol en la nostra literatura actual.

El text de la contraportada, extret del pròleg de Lluís Maicas, expressa el que és la novel·la: *“L'escriptor, immers en una estètica de la postguerra tardana, analitza el seu entorn, àdhuc el seu interior, amb uns ulls encesos, atents, lúcids i no gens neutrals. És per això que ens fa un minucios retrat humà i social, fins i tot històric, una descripció acurada*

de la realitat i de la ficció real, de les il·lusions i de les frustracions, amb un llenguatge dòcil i proper, un llenguatge que diu el que diu i el que calla, un llenguatge que és paraula i pensament.

Un viatge iniciàtic, físic i anímic, al llarg del qual es va descobrint una visió personal i particular, sovint pessimista o desencisada, de la convivència convulsa que es vivia en aquells anys d'incertesa ...”

Enhorabona, Jaume, que prest puguem gaudir altres obres de les que ja, com digueres, tens a punt i les que vendran després.

Redacció

ANTONI MARTORELL, CAMÍ DE L'OR A LES OLIMPIADES DE SIDNEY

Antoni Martorell Sastre, nedador del Club Sport Inca, als seus deu anys d'edat, continua acumulant triomfs en forma de records i medalles que van omplir les vitrines de casa seva, a més de les distincions públiques, com l'escut d'or de la ciutat inquera.

La seva darrera medalla, aconseguida pel nedador inquer, és la de plata al Campionat del Món celebrat a Nova Zelanda el passat mes d'octubre, dins la prova de 50 metres croll. Així mateix obtingué Antoni Martorell un meritori quart lloc en 100 metres croll, i octau en 100 metres espatlla.

Cal recordar que el gran nedador del Club Sport Inca és posseïdor del rècord del món de 50 metres croll categoria S-9 de natació adaptada. També és campió d'Europa en 100 metres croll, i detén el rècord d'Espanya de 50 i 100 metres.

Aquí hem de dir que Antoni Martorell és un dels esportistes que dona més satisfaccions a la seva ciutat natal per la seva excel·lent trajectòria que ha de tenir continuïtat. Del seu extens currículum de guardons cal mencionar també la medalla de bronze en quatre per cent relleus a la modalitat de croll que obtingué a l'olimpíada d'Atlanta amb l'equip espanyol. L'any passat, al campionat europeu celebrat a Badajoz, aconseguí la medalla d'or en 100 metres croll, així com en 50 metres croll que té el rècord del món.

Antoni Martorell valora per a INCA REVISTA aquest darrer campionat del món celebrat a Nova Zelanda dient que "n'estic molt satisfet, a pesar que reconec que no anava molt ben preparat, degut a què la temporada se va fer molt pesada per llarga. En els 50 metres croll me va guanyar un nedador de Xina per quatre centèsimes de diferència".

"A la prova de 100 metres –diu Martorell– va ésser a la que vaig estar menys motivat degut a que tota la temporada els temps no me sortien".

L'equip espanyol a l'esmentat campionat de Nova Zelanda, va quedar cinquè, comenta Martorell, quedant per darrera de Canadà, França, Austràlia, i Anglaterra.

Dels seus objectius esportius Toni Martorell assenyala que vol descansar fins el gener per després preparar els europeus del 1999 a celebrar pel mes d'agost a Alemanya.

"Estic satisfet del aconseguit encara que esper podré millorar-lo en el futur pròxim. Des d'aquestes pàgines vull agrair el suport incondicional dels meus familiars i amics, i la labor dels meus entrenadors Antoni Pomar i Pepe Asuar".

D'aquest futur pròxim Antoni Martorell vol "com a mínim continuar com fins ara, malgrat que tenc un repte personal que és aconseguir una medalla d'or a les properes olimpíades de Sidney (Austràlia) l'any 2000".

Pere Castelló Bergas

EL PRESTATGE DE L'ASE

EN EL MAR DE LES ANTILLES

Autor: Manel Alonso i Català
Editorial OIKOS-NARRATIVA

"En el mar de les Antilles" és una novel·la ambientada en la Cuba del 1898.

A través de la història d'un grup de soldats el lector es veu immers en els últims esdeveniments que desencadenaren la guerra amb els EEUU, l'enfonsament del vaixell de guerra americà "MAINE" i la pèrdua de les restes de l'imperi espanyol.

Una narració que a més a més ens parla de sentiments com ara la nostàlgia, l'amistat, la sensualitat, l'ambició, l'amor i la tristesa així com una reflexió sobre la guerra, la de Cuba en particular i de totes en general i quins interessos porten a ella. Ens mostra per damunt un enfilall de personatges que es mouen per la capital de l'Havana i per la metròpoli però sobretot ens parla, en la figura del seu protagonista, Josep Amigó, de víctimes, les víctimes de tota confrontació imposada pels interessos d'uns pocs.

Amb la lectura d'aquest llibre ens sentim atrapats per la música inexistente d'una havanera que ens farà ballar al seu ritme fins al final.

Manel Alonso i Català -Puçol 1962-. Periodista i activista literari. Codirector de la revista de creació literària L'ALJAMIA i la seva separata QUADERN DE REFALELL. Ha publicat les novel·les LA MALEDIC

CIÓ DEL SILENCI (Camacuc, 1992) I ESCOLA D'ESTIU (Germània, 1994), traduïda al castellà (ediciones Noches de blanco saten) i ha participat en llibres col·lectius com SUC SEXUAL (L'Aixernador 1994), LLETRASEX (Germània 1994), DE TENEBRES (Germània 1994), DE LA MAR (Germània 1995), DEL CAMÍ (Germània 1994). Els reculls de contes BERNAT I ELS SEUS AMICS (Germània, 1996) i ESPÈCIES EN PERILL D'EXTINCIÓ (La impremta, 1998). Així com també els poemaris AMB ELS PLÀNOLS DEL RECORD (Germània, 1994) del qual se'n féu la presentació a Inca a la llibreria Espirafocs per les festes del Dijous Bo de l'any 1995, i OBLIDS, MENTIDES I HOMENATGES (7 i mig Editorial de poesia, 1998).

Amb EN EL MAR DE LES ANTILLES va quedar finalista en el premi de novel·la Antoni Bru de la ciutat d'Eix, 1997.

Antoni Rodríguez i Mir

DITADES DE MEL I ESPERONS

Per molts anys INCA REVISTA. 50 números no es fan cada dia. Avui encetam la secció amb una dita de mel i un record a tots els que han fet possible el poder arribar a aquesta fita. I per celebrar-ho i sense que serveixi de precedent, tenint en compte que també aviat tendrem a sobre les festes de Nadal, sentint-nos exultants de felicitat i vessant optimisme a dojo, volent veure només el costat dolç de la vida, farem la secció coixa i sols repartirem mel a balquena deixant els esperons per a una altra ocasió.

Una grapada amb les dues mans de mel de la més dolça per a un home valent com pocs n'hi ha a Mallorca, un lluitador de la nostra cultura, algú que ja ha comparegut altres vegades per aquí i de qui ben segur Mossèn Alcover, militant actiu del catalanisme, hauria escrit qualche rondalla contant les seves aventures, un guerriller de nom BARTOMEU MARTÍ. Mel i més mel pel seu valor defensant la llengua usant-la tot i saber que els policies espanyols que tenia davant el detindrien pel "delicte" de parlar la seva llengua pels carrers de Ciutat.

Del mateix pot de mel en traurem dues cullerades per a dos mitjans de comunicació nostres que ens parlen en la nostra llengua, el primer es per a TELE NOVA i en especial per a la nova programació cultural i el seu programa dedicat íntegrament a la literatura. Es tracta de "L" on podem conèixer una mica més la nostra literatura i els nostres autors que s'emet els dimecres a les 21'15 h. La segona cullerada va pel diari BALEARS. Aquest cop s'ha tornat superar i ens ofereix a tota la família un joc per gaudir a la camilla aquests freds dies d'hivern que ens vénen a sobre. És el joc de les RONDALLES, un joc entretingut, per a la gent d'aquí, fet per gent d'aquí, amb personatges d'aquí, amb la llengua d'aquí: el català.

Si al darrer número de la revista em queixava de la manca de cinema català, a la cartellera de Ciutat en aquests darrers mesos cal celebrar l'arribada de tres films en la nostra llengua: "El far" de Manuel Balaguer, "L'arbre de les cireres" de Marc Recha, i la darrera producció de Disney, la nova heroïna dels més petits de la casa "Mulan". Una oferta esquivada però que de ben segur hauran fet les delícies dels espectadors. Per sort l'oferta teatral ha estat molt millor. Destacar-ne un títol: "Faust" de la Fura dels Baus.

El titular de premsa "La Generalitat accelera la creació de seleccions esportives catalanes" sembla que ha desfermat les ires dels espanyols. Per què? passen pena de perdre contra Catalunya quan no els quedi més remei que jugar-hi? I el que no poden consentir és que el projecte admeti entre les files catalanes a tota persona que porti més de deu anys vivint al Principat. No hi contaven amb aquest fet. Pensaven re-

treure al Govern de Catalunya tics de racisme i han quedat ben fotuts. I què passarà amb la gent de les Illes i del País Valencià? Seccions esportives de la Catalunya Nord ja s'han decidit per competir al costat català.

Diuen les cròniques literàries que l'Acadèmia Sueca s'ha dirigit a l'Associació d'escriptors en Llengua Catalana per demanar-los un candidat català al Nobel de literatura. També diuen les cròniques que des de Suècia demanaven confidencialitat però es veu que en arribar la nova l'alegria fou tanta que alguns/algunes no varen poder estar-se calladets/calladetes. Les darreres notícies parlen de la creació d'un comitè que amb discreció triarà un o uns candidats i recolzarà la seva obra per tal que sia coneguda pels nordeuropeus. De totes maneres per València ja s'han decidit per Enric Valor, a Andorra per Miquel Martí i Pol i circulen més de dues travesses per anomenar un candidat al gust de tothom. Altres vegades havien sonat noms com els d'Àngel Guimerà, Josep Carner o el mateix Salvador Espriu però es veu que mai la proposta havia sortit des de la mateixa acadèmia. Ja és bo que els suecs sàpiguen que existim, que la nostra literatura té autors de tanta vàlua com a qualsevol altra literatura del món i ja és bo per a la literatura catalana perquè se'n parla, se'n discuteix i se la dona a conèixer. Jo des d'aquí faig mecions per un autor que se'l mereix tant com qualsevol altre bon autor i que per categoria literària, trajectòria i edat n'és tan mereixedor com el qui més: Joan Brossa. Llegiu OLLAÓ, CÀNTIR DE CÀNTICS, ELS ULLS DE L'OLIBA, PASSAT FESTES o L'ALFABET DESBARATAT i gaudiu de la literatura.

Més ditades de mel a l'AJUNTAMENT DE CAMPANET i en especial al PARTIT POPULAR per votar a favor de l'AUTODETERMINACIÓ. AI GRUP PARLAMENTARI DEL PSOE per equivocar-se i deixar a les Balears com el que li toca ésser: comunitat històrica. A l'empresari inquer LLORENÇ FLUXÀ per fer el salt ideològic de la dreta pura i dura espanyolista vers un partit que es diu nacionalista com és UM i recordar-li que un ajuntament és alguna cosa més que una empresa o una família, no tot pot arreglar-se amb criteris econòmics ni renyant a aquell que no fa el que tu li dius que ha de fer com si fores son pare. Als 25.000 mallorquins que sortiren a dir PROU AL CIMENT. I mel, molta mel, per la campanya del CIM a favor de portar la llengua catalana a l'ús diari amb el lema de "TU TENS LA PARAULA".

Jaume Nicolau "Rei"

HOMENATGE DEL JOVENTUT SALLISTA ALS SEUS MILLORS JUGADORS

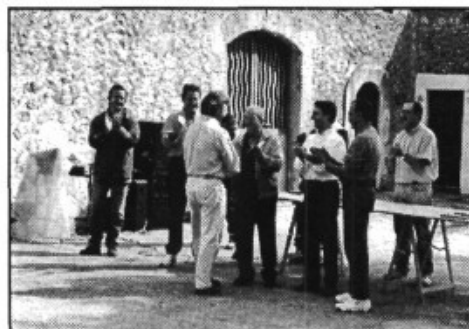
El passat 11 d'octubre, el Joventut Sallista, equip inquer de quasi seixanta anys de vida i feina, va celebrar la I trobada del Sallista.

L'objectiu de la trobada era la de retre un homenatge als millors jugadors que han sortit de les seves files. Homes que han fet història jugant amb el Constància a segona divisió nacional i altres equips de primera i segona divisió nacional com: Sabadell, Elx, Valladolid, Hèrcules, Espanyol de Barcelona, Gijón, València, Cadis, Lleida, etc.

L'acte va congreguar a directius, pares i homenatjats. En Pep Pardo a qui recordam per la seva etapa amb l'Hèrcules o el Valladolid va venir des d'Alacant per ésser-hi present. El Consistori inquer va estar representat per Pere Rotger, batlle d'Inca, Joana Rosselló, regidora de Cultura i Rafel Torres, regidor d'esport. El conseller Antoni Alorda del CIM representava al conseller Antoni Diéguez.

En aquesta primera trobada lasaliana reberen una placa d'homenatge els següents jugadors: Mateu Garriga, Antoni Ferrer, Matias Tugores, Pere Tugores, Biel Coll, Barnardí Palou, Rafel Nicolau, Paco Figuerola, Sebastià Franch, Miquel Vaquer, Pau Alcina, Antoni Rosselló, Miquel Gual, Miquel Soler, Bernardí Perelló, Miquel Esteva "Corró", Pep Pardo, Joan Nicolau, Manel Chicote... Pere Rot-ger, Antoni Alorda i Rafel Torres elogiaren la

tasca del Sa-llista tot animant-los a continuar treballant. L'acte es va cloure amb unes paraules d'agraïment del seu presi-

dent Miquel Batlle als jugadors per haver deixat ben alt el nom del seu Club.

La festa va acabar amb una paella gegant i una ballada popular a càrrec de la Revetlla d'Inca.

Esperam que actes com aquest tinguin continuïtat en el futur. És molt bo i saludable reconèixer, de tant en tant els mèrits de persones que fan la seva tasca sense esperar res a canvi.

Guillem Coll Morro

ESPECTACLE GARCIA LORCA

Grup de teatre es Garrover

El dimarts abans del DIJOUS BO unes poques persones vàrem assistir al Casal de Cultura d'Inca a l'espectacle, que sobre poemes de Federico Garcia Lorca, havia muntat l'Associació es Garrover. El que s'esdevení aquell vespre és difícil de sintetitzar en breus paraules. Intentaré resumir-ho de forma objectiva.

Malgrat la minsa infraestructura de la sala d'actes per aquest tipus de representacions, el segon muntatge artístic des Garrover va ser d'una gran qualitat. El treball de dotze actors recitant els versos del poeta, amb gravetat però amb aquell toc de gràcia que els hi confereix la parla andalusa, unit a una sòbria i bellíssima coreografia, un vestuari impecable i el so precís de la guitarra i el tambor, van aconseguir transportar-nos al món universal de Federico Garcia Lorca, renovant, entre l'escenari i públic, l'etern miracle de la comunicació.

Va ser una hora molt curta. El que si es va percebre al llarg de la representació va ser un silenci expectant, com si tots tenguéssim

por de trencar aquell embruix, com si el temps real s'hagués detingut per poder deixar pas a l'allau de paraules i mots que per uns moments inundaren de màgia la sala.

Els comentaris a la sortida eren d'admiració i de gratitud. La gent s'hi va trobar bé, a gust, va gaudir escoltant i visualitzant. I va valorar moltíssim una feina en què, esforç i sentiments, hi estaven íntimament implicats.

La nostra enhorabona als integrants del grup escènic des Garrover i al seu director Paco León. Esperam retrobar-los de nou l'any que ve, tant de bo que en un espai més ben condicionat, encara que va quedar palès que amb un poc d'enginy i un polsim d'imaginació i sensibilitat es poden fer meravelles. Es pot fins i tot suplir tota classe de macances sense menystenir per això, la dignitat del treball.

Antaviana

ACTIVITATS DE L'OCB

El passat 29 d'octubre va tenir lloc l'Assemblea ordinària que la nostra delegació celebra cada any abans de l'inici de curs. S'havia d'efectuar un canvi de junta que es va ajornar fins el mes de gener tot i esperant que en aquest espai de temps es trobi una persona amb disponibilitat de dur-la envant en qualitat de president, ja que actualment aquest càrrec, exercit per na Mercè Puig durant els quatre darrers anys, està a disposició de l'entitat. Fins llavors l'OCB d'Inca funcionarà com a gestora.

El passat 17 de novembre la nostra delegació va oferir un petit refrigeri als components de l'Associació "Es Garrover". Si abans ens havíem enriquit amb la seva actuació al Casal de Cultura, els moments de tertúlia varen servir per acostar les dues entitats i contemplar la possibilitat de futures col·laboracions.

EL MÓN DEL VI

Sota el títol "El món del vi" iniciem una petita col·laboració a Inca Revista, amb la finalitat de que sigui un apartat on parlem de diferents aspectes lligats amb el món del vi.

Són moltes les qüestions que podem abordar: el vi com a producte de consum, les darreres novetats, les bodegues, els cellers, els vins segons les diferents denominacions, varietats, anyades, qualque entrevista, gastronomia, un poc d'història, curiositats, consells, tipus de parres, podem parlar de cates, degustacions i tastavins, tipus de taps, de botelles, botes, vocabulari propi, aspectes d'elaboració i enologia.

La meua idea és la de fer una secció molt oberta on parlem dels aspectes que vos interessin a vosaltres com a lectors, per això serà important que em faceu arribar les vostres inquietuds, ja que no vull que la secció sigui un monòleg.

No pretenc en cap moment donar la impressió d'ésser un especialista i un entès, simplement som un enamorat i apassionat d'aquest tema, possiblement per que ja des de petit he tengut la sort de poder estar en contacte directe amb el món del vi, ja sia corrent i jugant entre les vinyes de la meua família, veient inconscientment les diferents tonalitats que tenen les vinyes amb el pas del temps, les diferents estacions del curs de l'any, els diferents olors i aromes que desprèn la terra quan la treballes, els diferents olors del vi al celler, les botes, el joc de traspalsar el vi i dur-lo d'un lloc a l'altre, estant amb la gent en temps de verema, recordant les vermades i tot el que suposa la seva preparació, neteja, cuitats, el revolotetjar de les abelles i fer-les aquelles bestieses de posar-los fils a les cames com si fossin globus, més envant el gust i valoració d'obrir una botella que has estat guardant i mimant tot un temps a la cava, al rebost de casa, que comparteix amb les persones estimades; un hobby adquirit amb el pas del temps. Per mi el vi és el producte natural per excel·lència, un producte viu, que es prepara molts de mesos abans d'arribar al nostre paladar. El vi, forma part de la cultura mediterrània, història i vida.

Pere A. Mulet i Homs

CAN PLANES - SA POBLA

Espais d'art i cultura

El passat dissabte, 21 de novembre de 1998, es va inaugurar oficialment Can Planes a Sa Pobla.

Està ubicat a un reformat casal del segle XIX, al qual deu el nom, i amb un seriós i adequat projecte arquitectònic aquest museu és tot un edifici en diferents i específiques seccions segons les seves finalitats: tallers, sala d'exposicions, sala de conferències, etc. L'espai és una part integrant i definitiva del museu.

A la planta baixa hi ha la sala d'exposicions, conferències, tallers i a la primera planta el museu de les joguines. Un dels principals objectius d'aquest casal són els tallers. Can Planes no pretén ésser tan sols un lloc de visita. Té una finalitat clarament didàctica i pedagògica, d'aquí

el pes d'aquests tallers.

A l'acte inaugural assistiren les primeres autoritats del consistori pobler, President del Govern Balear, Presidenta del Consell Insular de Mallorca, Consellers, Parlamentaris i Diputats, i moltes personalitats del món cultural... però era entre el públic on hi havia l'ànima d'aquest museu, em referesc a Tano Pomar, que vint-i-cinc anys enrera havia creat les Trobades de pintors a Sa Pobla. D'aquesta manera s'anà creant els fons del futur museu.

Si aquest projecte ha arribat a terme ha estat per la voluntat de molta gent anònima, que va creure en aquest projecte. Entre els assistents hi havia molts d'aquells pintors que un dia formaren part d'aquestes trobades i cediren la seva obra il·lusionats amb aquestes idees.

No em resta més que felicitar a tots els que al llarg de tots aquests anys no s'han cansat i ho han fet possible. També felicitar a D. Ramón Molina, director del museu, i al seu equip, per la tasca realitzada i el futur venir.

I ja personalment em sent molt satisfeta de tenir un projecte com Can Planes tan proper al nostre àmbit geogràfic.

Carme Lorente Gelabert
novembre 1998

BIBLIOTEQUES DE MALLORCA

Centre Coordinador

La ciutat d'Inca compta amb dues Biblioteques Municipals que pertanyen a la xarxa del Centre Coordinador de Biblioteques del Consell Insular de Mallorca.

Les Biblioteques estan dotades de les darreres novetats editorials i estan al servei dels ciutadans d'Inca

BIBLIOTECA CAN DURETA

Ubicada al C/ Dureta, al Casal de Cultura, just al costat de la Plaça de l'Ajuntament.

Telèfon: 88 02 76

Horari:

De dilluns a divendres Matí: de 10 a 14 hores
Tarda: de 16 a 20 hores

Dissabte: Matí: de 10 a 13.30 hores

BIBLIOTECA DE CRIST REI

Ubicada a la barriada de Crist Rei, just al costat de la parròquia.

Telèfon: 50 45 97

Horari:

De dilluns a dijous Tarda: de 17.30 a 20 hores

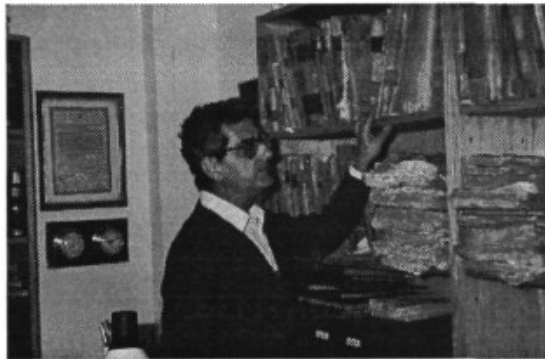
El divendres està tancada

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

**PRESENTACIÓ DE
"LLEGENDES I TRADICIONS D'INCA"
DE GABRIEL PIERAS SALOM**

El passat dia 5 de novembre, i dins el marc de les fires inqueres, es presentaren al Casal de Cultura d'Inca, dos llibres nous d'en Gabriel Pieras Salom, cronista oficial de la ciutat que des de la ja llunyana "Breu història d'Inca" l'any 1986, ha publicat una llarga taringa de títols fins arribar a aquest dos de "Llegendes i tradicions d'Inca" de la col·lecció "Sa nostra.." de l'editorial Leonard Muntaner. Dos anys llargs de feina són el resultat que ara,

podrem llegir i admirar. Aquestes llegendes, que a ben segur agradaran a molta gent, junt a les fotografies prou interessants ens permetran además conèixer un poc més Inca i els seus costums.

Un nombrós públic omplí de gom a gom el Casal de Cultura. A la presentació, Pere Fullana, Miquel Segura, Leonard Muntaner, Joana Rosselló, regidora de cultura i Pere Rotger, Batlle d'Inca elogiaren l'aportació que l'obra de Gabriel Pieras representava per a la nostra ciutat.

Li desitjam que aquest llibre tengui tan bona acollida com els anteriors

**EL SETMANARI DIJOUS
HA COMPLERT 24 ANYS**

El passat dia 4 de setembre el setmanari DIJOUS d'Inca va complir els 24 anys de vida. D'aleshores ençà, cada setmana, el DIJOUS ha sortit al carrer.

De les persones que hi col·laboraren en la primera època, tan sols queden en Gabriel Pieras Salom, n'Andreu Quetglas i en Pau Reynés, els altres són més joves i recents.

De les moltes publicacions que la nostra ciutat ha editat des de fa 100 anys, en destacariem REVISTA D'INCA el 1873. De l'època, de Mestre Miquel Duran Saurina, poeta i periodista inquer, cal remarcar-ne tres títols: Ca Nostra, La Veu d'Inca i La Bona Causa.

Hem sabut, i ens n'alegram, que en Miquel Pieras Villalonga està acabant una biografia sobre la trajectòria d'aquest home inquiet que impulsà i dinamitzà la vida cultural del nostre poble i que mereix amb escreix ésser anomenat fill il·lustre de la vila.

Els noms més recents d'altres publicacions són "Ciudad", "La Ciudad" "Inca Comarcal", "Raiguer", "Joventut" etc. omplen la llarga taringa de títols inquers que ja no surten. INCA REVISTA, més jove està al carrer des de l'any 1986

Els membres del DIJOUS estant treballant en la confecció d'un ample programa d'activitats amb motiu de les noces d'argent. El DIJOUS sens dubte jugarà un paper important en la història local del darrer terç del segle XX a la nostra ciutat i comarca.

La redacció d'Inca Revista, fa avinent al setmanari DIJOUS i a totes les persones que el conformen, la més sincera felicitació i el desig d'una llarga vida.

ENHORABONA!

**VA MORIR EL BISBE
DAMIÀ NICOLAU, T.O.R.**

Després d'una llarga malaltia, el passat dia 9 d'agost, va morir als 90 anys el bisbe Damià Nicolau T.O.R, que durant 17 anys va residir a la nostra ciutat.

Va néixer a Vilafranca de Bonany l'any 1907. L'any 1922 va entrar a la T.O.R. i l'any 1961 va partir a les Missions de Huamachuco (Perú) amb un grup de missioners franciscans. L'any 1967 va ésser ordenat bisbe a Sant Francesc de Palma. Va residir al Perú fins l'any 1981. Acceptada la seva renúncia per edat, va venir a viure a Inca on residia el seu germà, el recordat pare Bartomeu Nicolau. Des del convent publicava la revisteta "El postillón" destinada als benefac-

tors de la missió de Huamachuco. Foren molts els inquers que assistiren al funeral celebrat a Sant Francesc i presidit pel provincial pare Bernat Nebot, per donar el darrer adéu al bisbe Damià, un home que va fer una feina constant i callada però que va presidir moltes celebracions religioses.

Informa: Guillem Coll Morro

CONCURSOS I CONVOCATÒRIES LITERÀRIES

NARRATIVA

VIII CONCURS SANT GERVASI DE LITERATURA BREU

Convoca: Revista Sant Gervasi informació

Lliurament dels treballs: BARNAVASI, Associació de Comerciants de Sant Gervasi. C/del Bisbe Sivilla, 11, Tel. 934176057, 08022 Barcelona

Resum de les bases: Poden presentar-se treballs de literatura breu (contes o novel·la curta) inèdits i de tema lliure. Es presentaran per quintuplicat amb un títol, acompanyats d'un sobre tancat a l'exterior del qual figurarà el títol del treball (el mateix títol que ha de figurar en cada una de les còpies) i, a l'interior hi haurà les dades de l'autor: nom complet, adreça i telèfon. Els treballs es faran arribar tot indicant en el sobre "Concurs Sant Gervasi de Literatura".

Termini de presentació de treballs: 23.04.99

Lliurament del premi: juny de 1999

Dotació: 150.000 pta. i l'edició de l'obra guanyadora

VIII PREMI LITERARI "DON-NA"

Convoca: Don-na. Prisma Cultural

Lliurament dels treballs: Don-na, Prisma Cultural. Rbla. de Catalunya, 101, 2n. 08008 Barcelona. Tel. 93 2151533

Resum de les bases: Poden optar-hi totes les dones amb obres de narrativa de tema lliure. Els treballs es presentaran per sextuplicat, mecanografiats a doble espai, fent-hi constar el nom i cognoms, l'adreça i el telèfon de l'autora. Qui desitgi concursar sota pseudònim, haurà d'adjuntar les seves dades personals en un sobre tancat.

Extensió mínima: 100 fulls DIN A4.

Termini de presentació: 31.12.98

Dotació: El premi consistirà en la publicació de l'obra guanyadora.

III PREMI DE CONTES CURTS "COMTE KURT"

Convoca: La Galera, SA Editorial

Lliurament dels treballs: La Galera, SA Editorial. C/ de la Diputació, 250. 08007 Barcelona. Tel. 93 4120030.

Resum de les bases: Les narracions han d'anar destinades a lectors entre els 6 i els 9 anys. Per quintuplicat i duran el nom i l'adreça de l'autor. Si l'autor vol que l'obra sigui feta pública amb pseudònim, caldrà que ho indiqui expressament.

Termini de presentació: 30.12.98

Veredict: Durant la setmana del llibre en català.

Dotació: 200.000 pta. i publicació de l'obra guanyadora.

Extensió màxima: 3 fulls DIN A4.

VII CERTAMEN DE NARRATIVA BREU "ESGLÉSIA VIVA-MEMORIAL JOSEP M. PONT"

Convoca: Departament de Ràdio del Bisbat de Girona.

Lliurament de treballs: Departament de Ràdio del Bisbat de Girona. C/de Albareda, 15, 1r. 1a 17004 Girona (Gironès). Tel. 972 222775.

Resum de les bases: tema lliure. Es presentaran per sextuplicat. S'acompanyaran d'una plica tancada amb el nom, adreça i telèfon de l'autor.

Extensió màxima: 3 fulls

Termini de presentació: 29.01.99

Veredict: Març de 1999.

Dotació: 35.000 ptes. i difusió radiofònica de l'obra guanyadora.

XIX PREMI DE LES LLETRES CATALANES RAMON LLULL

Convoca: Editorial Planeta

Lliurament dels treballs: Editorial Planeta. C/ de Còrsega, 273-279. tel. 93 2285800.

Resum de les bases: Els treballs es presentaran per duplicat, fent constar a la coberta que concorren al premi "Ramon Llull". Signada amb el nom i els cognoms de l'autor o bé amb pseudònim. En aquest cas caldrà adjuntar un sobre tancat on figuri el pseudònim emprat i a l'interior del qual constin el nom i cognoms de l'autor.

Extensió mínima: 200 DIN A4

Termini de presentació: 31.12.98

Veredict: Març de 1999.

Dotació: 10.000.000 ptes. i publicació de l'obra.

POESIA

PREMIS "CIUTAT D'OLOT"

XXXIII PREMI JOAN TEIXIDOR DE POESIA I PROSA POÈTICA

Convoca: Ajuntament d'Olot.

Lliurament dels treballs: Ap. de correus núm. 157, 17800 Olot (Garrotxa). Tel. 972 261407.

Resum de les bases: Aquest premi s'atorgarà a un o més reculls inèdits de poesia o prosa poètica. Els treballs es presentaran per quintuplicat. S'hi farà constar el títol de l'obra i el premi a què concursen, com també el nom i l'adreça de l'autor. Qui desitgi concursar sota pseudònim, haurà d'adjuntar un sobre tancat que contingui les dades de l'autor, i a la part exterior, haurà de dur escrit el pseudònim emprat a l'obra.

Extensió: de 60 a 100 fulls DIN A4.

Termini de presentació: 10.01.99

Veredict: 24.04.99

Dotació: 200.000 ptes. i publicació de l'obra guanyadora.

(Ve de la pàgina següent)

Amb l'ajuda d'una cullera, s'agafen cinc o sis avellanes amb la corresponent xocolata i es fan caramullets, damunt d'una palangana.

Després es fon, també a bany maria, la cobertura blanca i, emprant un cornet de paper, es decoren els muntets que podreu posar, si voleu, dins d'unes boniques paneretes de paper arrissat.

Nota: per fer els bombons d'ametla es segueix exactament el mateix procediment, només heu de tenir cura d'utilitzar la cobertura blanca.

Pere A. Massutí i Esperança Ramis

RACÓ DE CUINA

Festes, fred i menjúes

Qui dies passa anys empeny, ens fa saber la dita popular. Per aquesta raó, passant dies, setmanes i mesos, ja tornam a ser a les festes de Nadal i Cap d'Any. Ha arribat, idò, l'hora de començar a pensar quines viandes podríem preparar que siguin adients per a aquests dies on es conjuguen per una banda el temps fred i plujós, i les ganes de estar-se a casa, amb la família i per l'altra, el costum de preparar uns menjars que a més de donar-nos el calor necessari per fer front a les baixes temperatures ens facin fruir d'una feina ben feta dins de la cuina.

Seguint aquest fil, us oferim unes receptes que, si us plau el condimentar-les, vos deixaran una bona boca i calories suficients per afrontar, a la taula, al costat de la llar de foc i amb bona companyia, els agents que els meteoròlegs ens envien.

Esperam que, amb les receptes o sense, gaudiu d'uns dies de goig i d'alegria. Que la germanor que tant es predica arrelli dins tots i la pau sigui un bé per a tothom. Molts d'anys!

POLLASTRE FARCIT AMB FIGUES SEQUES

Ingredients:

1	pollastre d'uns dos quilos
750	gr. de carn capolada de vedella i porc
250	gr. de ventresca
250	gr. de figues seques
50	gr. de sobrassada
3	blancs d'ou
2	dl. de nata o llet
1	cullerada d'herbes de cuinar
1	cullerada de fècula
	vi de xerès, oli, saïm, sal, pebre bo, canyella en pols

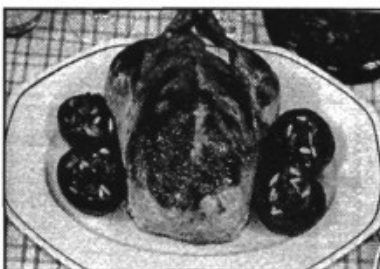
Elaboració:

Es desossa totalment el pollastre, procurant no rompre la pell; després es talla la carn de l'interior, deixant-ne una capa prima, la carn que haurem tret es talla a daus.

Per preparar el farciment, dins d'un ribell es mescla molt bé el capolat, la carn de pollastre, la sobrassada tallada a daus petits, els blancs d'ou, la fècula, la llet i les herbes i ho condimentam tot amb sal, pebre, canyella i una copeta de xerès.

Per farcir el pollastre, primer es salpebra l'interior de l'au i es comença a omplir amb la farsa, intercalant-hi tallades llargues de figa seca i de ventresca, al gust; després s'esquitxa la carn amb aigua i s'acaben d'omplir els buits amb la farsa de carn picada; ha de quedar ben ple. Es cus amb fil i agulla gruixada, es salpebra per l'exterior i s'unta amb oli. Seguidament s'embolica amb paper cel·lofana i amb fil de cosir camaiots es brida o ferma molt bé, per tal que quedi ben estret i atapeït.

Es cou al forn, a temperatura suau, 130-150 graus, unes dues hores, juntament amb els ossos del pollastre i una bresa feta amb ceba, porro, pastanagó, tomàtigs, herbes aromàtiques, aigua i vi. De tant en tant s'ha d'anar girant i banyant amb el suc de la bresa.

Nota: Es pot acompanyar amb un puré de patata i sobrassada, i tallades de poma glassejades amb mantega i un poquet de sucre. Amb la bresa es pot fer la salsa d'acompanyament.

TORRÓ DE PRALINÉ DE XOCOLATA I ARRÒS INFLAT

Ingredients:

500 gr.	cobertura de xocolata negra
200 gr.	praliné (Nocilla, Valor...)
100 gr.	arròs inflat

Elaboració:

Posau la cobertura de xocolata a fondre al foc, a bany maria; quan estigui ben desfeta, la llevau del foc i hi mesclau el praliné, remenant-ho bé.

Seguidament atemperau la pasta obtinguda (això vol dir aconseguir una temperatura de 26 o 27 graus) per tal d'aconseguir-ne una bona conservació i que la xocolata quedi ben brillant.

Després afegiu-hi l'arròs inflat i mesclau-ho tot molt bé i tot seguit ja podeu omplir els motllos, ja siguin de plàstic o de fusta folrats de paper encerat. Un cop plens s'han d'anar saccant a fi d'aconseguir eliminar l'aire que queda a baix.

Convé guardar-lo a lloc fresc i sec. Al cap d'un dia ja es pot desmotllar.

Nota: En lloc de posar-hi arròs inflat s'hi pot posar qualsevol tipus de fruit sec (ja sigui només d'una casta o bé mesclats al gust).

BOMBONS D'AMETLES I D'AVELLANES

Ingredients:

200 gr.	avellanes torrades
200 gr.	cobertura de xocolata negra
25 gr.	cobertura de xocolata blanca
200 gr.	ametles torrades
200 gr.	cobertura de xocolata blanca
25 gr.	cobertura de xocolata negra

Elaboració:

Posau al foc, a fondre a bany maria, la cobertura de xocolata negra; quan ja estigui fosa la traieu del foc i l'atemperau (això vol dir aconseguir una temperatura de 26 o 27 graus) i hi afegiu les avellanes torrades i pelades, tot i remenant-ho bé.

(Segueix a la pàgina anterior)

GOVERN BALEAR

HO TENIM TOT PER ACONSEGUIR-HO TOT.

A Ses Illes tenim la gent per aconseguir tot allò que és menester. Tenim artesans, arquitectes, hotelers. Tenim ramaders, industrials, metges. Tenim pescadors, informàtics, artistes. Tenim pagesos, científics. Tenim tots els professionals i, sobretot, tenim tot un món per davant.

**SES ILLES: HO TENIM TOT
PER ACONSEGUIR-HO TOT.**

L'AJUNTAMENT D'INCA INFORMA

EXPOSICIONS

X CERTAMEN DE PINTURA DIJOUS BO 1998 **Premi Constància Centro Instructivo**

Del 18 de novembre al 13 de desembre

Horari de visites: de dilluns a divendres, de 17 a 20 h;
dijous, dissabtes i diumenges, de 10.30 a 13.30 h

OBRA D'ANTONI ROVIRA

Del 18 de desembre al 17 de gener

Inauguració: divendres dia 18 de desembre, a les 20 h

Horari de visites: de dilluns a divendres, de 17 a 20h;
dijous, dissabtes i diumenges, de 10.30 a 13.30 h

CENTRE D'EXPOSICIONS

(Carrer Sirena, 19)

Exposició FORM ART de Pere Cerdà

Del 4 al 13 de desembre

Inauguració: divendres dia 4 de desembre, a les 20.30 h

Horari de visites: de dilluns a diumenge, de 18 a 21 h;
dijous, dissabtes i diumenges, també de 10 a 13 h

EXPOSICIÓ XXX CONCURS LOCAL DE TARGETES DE NADAL

Del 22 de desembre al 6 de gener

Inauguració i lliurament de premis: dimarts dia 22 de desembre, a les 20 h

Horari de visites: de dilluns a diumenge, de 17 a 20 h;
dissabtes i diumenges, també de 10.30 a 13.30 h.

L'exposició romandrà tancada els dies 24, 25 i 31 de desembre

XV CONCURS DE BETLEMS CIUTAT D'INCA 1998

Inscripcions: fins dia 18 de desembre a l'Àrea de Cultura i Educació

TRADICIONAL CONCERT DE REIS

Dia 6 de gener de 1999, a les 20,15 h. a l'Església de Santa Maria la Major

ÀREA DE CULTURA I EDUCACIÓ

TEMPS ERA TEMPS

QUIN FLORET DE REVETLERS !! any 1942

Han passat ja 56 anys, d'ençà que es va enregistrar aquesta imatge. Podem veure els següents revetlers i evaderes.

Tot sol de tots i comandat el grup, **Mestre Antoni Amorós**, mestre dels Revetlers durant

Els altres a dreta, **drets:**

Berna mestre; Bel Llobera, mestressa de casa que viu a Lloseta; Josep Coll de l'oficina d'Inca de l'Institut Nacional de Previsió; Carmen Merino, mestressa... viu a Palma; Martí Aleñar Ginard, extinent General, viu a Madrid i estiueja a Mallorca; Paquita Fiol, de sa Tintoreria, viu a Palma; Mateu Seguí, representant de sabates, viu a Inca; Catalina Campins, mestressa de casa, viu a Inca; Llorenç Payeras, ja difunt; Paula Tortella, de Cas Cego, viu a Inca; Josep Canet, ja difunt; Teresa Fiol, pintora de molt de renom, viu a Inca; Felipe Fuentespina, comptable, ja difunt; Conxa Mairata, mestressa de casa, viu a Palma; Jaume Crespí, exbatle d'Inca, viu a Palma.

Asseguts i agenollats:

Maria Campins, mestressa de casa, viu a Palma; P. Buades Siquier de Búger; Margalida Lladó, mestressa de casa, viu a Inca; Fernando Enríquez Morro, viu a Madrid; Maria Sastre, viu a Eivissa; Sebastià Lladó, empleat de banca, difunt; Catalina Pujadas, esposa de Martí Aleñar, viu a Madrid; Pablo Coll Pons, ferrer, ja difunt; Francesca Cifre, mestressa de casa, viu a Palma; Tomeu Siquier, gestor administratiu, viu a Palma.

Després de 56 anys els desitjam, als que encara viuen, **SALUT I MOLTS D'ANYS.**

Antoni Mateu Garau